

Sava Kranj

industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

7. FEBRUAR 1975

ŠTEVILKA 2 — XV

Razvoj kranjskega gospodarstva v letu 1975

Medtem ko bo tale številka glasila na poti do vas, se bodo sestali delegati zborov občinske skupščine in med drugim razpravljali o razvoju kranjskega gospodarstva v letu 1975.

Iz obširnega predloga, ki so ga dobile delegacije, smo se v uredništvu odločili za objavo le enega dela, o nekaterih načrtih pa bomo še pisali.

Ker do sedaj še niso rešena nekatera osnovna vprašanja gospodarskega sistema in politike razvoja, se moramo zavedati, da bodo v letu 1975 pogoji gospodarjenja veliko težji in terjali kar največjo angažiranost in odgovornost vseh odločujočih v gospodarstvu, da bodo zastavljene naloge tudi izpolneje.

kakor celotni dohodek. Da bi se rast porabljenih sredstev čimbolj približala rasti celotnega dohodka, bo treba pritegniti vse delavce v združenem delu, da bodo gospodarno ravnali z materialom in surovinami.

Družbeni proizvod se bo povečal za 28,4 % zaradi neusklajene rasti celotnega dohodka in porabljenih sredstev.

Republiška resolucija predvideva, da bo rast družbenega proizvoda 31 odst. Nižja rast družbenega proizvoda kranjskega gospodarstva je posledica strukture industrije, ki je v pretežni meri predelovalna.

Dohodek bo ravno tako zaradi visoke stopnje rasti porabljenih sred-

Obdelava lesenega dela puške v STOZD KET

Celotni dohodek gospodarstva se bo po predvidevanjih organizacij združenega dela in izračunih, ki upoštevajo nekatere osnovne smerice gospodarskega sistema in politike v letu 1975, povečal za 33,5 %. Povečanje gospodarske rasti temelji predvsem na povečanju produktivnosti, kar pomeni optimalno izkoriščanje obstoječih kapacitet, ter delno na povečanju cen, prenešenih iz lanskega leta.

Porabljena sredstva gospodarstva se bodo povečala za 36,6 %, hitreje

ste rastel počasneje kakor v celoti dohodek, in to v višini 30,1 %.

Bruto osebni dohodki se bodo v masi povečali za 25,9 %, in to v skladu z načelom, da organizacije združenega dela pri delitvi dohodka hitreje povečujejo rast sredstev za razširjeno reprodukcijo kakor pa sredstva za osebno potrošnjo. Vendar bo v letu 1975 treba stremeti, da se uskladi rast osebnih dohodkov zaposlenih z rastjo produktivnosti, in to v okvirih samoupravnih (Nadaljevanje na 2. strani)

Raziskave trga o umetnem usnju v SFRJ

UVODNA MISEL

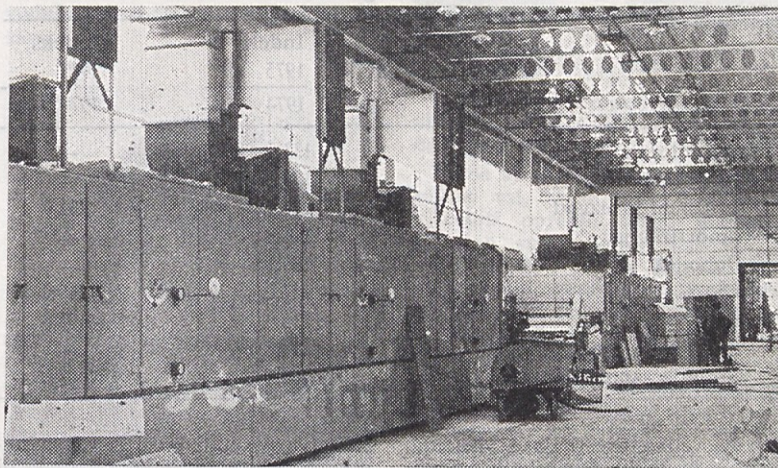
S tem člankom želimo nekoliko podrobneje seznaniti bralce s problematiko, ki spremlja izdelavo vsake tržno-raziskovalne naloge. Seveda se problematika razlikuje po vsebini in teži od ene raziskovalne naloge do druge, vendar ostaja osnovna nit, priti do tržnih pokazateljev o izbranem proizvodu, ki ga proučujemo.

Sava Kranj je eden prvih proizvajalcev umetnega usnja v SFRJ. Umetno usnje proizvaja že od leta 1965. Kasneje so se pojavili še drugi proizvajalci, vendar lahko rečemo, da je bila SAVA v cleotnem

razdobju od leta 1965 do danes vodilna na področju umetnega usnja. Razvila je zelo širok in bogat asortiman umetnega usnja, ki je po kvaliteti najboljši med domačimi proizvajalci.

V letu 1973 je bila sprejeta odločitev o izgradnji novega obrata umetnega usnja SAVE. Ta odločitev je bila sprejeta na osnovi takrat razpoložljivih informacij o tendencah proizvodnje in potrošnje umetnega usnja doma in v svetu. Ob tem se je kmalu ugotovilo, da vse dosedanje informacije niso zadostne za kompleksno opredelitev poslovne usmeritve.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Te dni so že stekli stroji in naprave poizkusne proizvodnje umetnega usnja v novih prostorih

Družbenoekonomska politika in razvoj SRS v letu 1975

V začetku decembra je predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije razpravljalo o osnutku resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije in o neposrednih nalogah v letu 1975. Zaradi pomembnosti stališč objavljamo njihove predloge sprememb in stališč.

Predsedstvo meni, da bi morala resolucija, ko obravnava gospodarska gibanja v letu 1974 in ko predlaga ukrepe za leto 1975, upoštevati, da sta obe leti faza v uresničevanju srednjeročnega načrta družbenoekonomskega razvoja. Zaradi tega bi iz ocen in ob predvidevanjih moralo biti razvidno, v kolikšni meri in na kakšen način izpolnjujemo v srednjeročnem načrtu vsebovane naloge in cilje.

Predsedstvo ugotavlja, da v Sloveniji že nekaj let osebni dohodki rastejo po stopnjah, ki bi naj odpravili inflacijo, nestabilnost in izboljšali reproduktivno sposobnost gospodarstva. Toda že več let smo kljub takšni umirjeni rasti osebnih dohodkov priča pospešeni inflaciji, visoki stopnji zviševanja splošnega nivoja cen, zlasti življenjskih stroškov, slabšanju reprodukcijske sposobnosti gospodarstva in še vedno odlivanju družbenega produkta od združenega dela, ker združeno delo še ni v cleoti doseglo z ustavo opredeljene samoupravne organiziranosti. Osutek resolucije predvideva v letu 1975 1 procentno zvišanje real- (Nadaljevanje na 10. strani)

O TOZD PREVLEKE pišemo na 3. strani

Razvoj kranjskega gospodarstva ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, da bo nagrajevanje dejansko vplivalo na rezultate gospodarjenja.

Zaposlenost naj bi se v letu 1975 povečala za 4,1 %, kar je nad republiško stopnjo, ki znaša 3 %. Kljub takemu povečanju zaposlenosti pa se bo po predvidevanjih produktivnost v industriji povečala za 8 do 9 %. Umiriti se mora stopnja rasti novega zaposlovanja, da bo dosežen napredek v kvaliteti gospodarjenja, dane večje možnosti za nagrajevanje po delu in da ne bo pretirana rast zaposlovanja zmanjševala družbenega standarda prebivalstva.

storitvah in izdelkih ter zjeti sredstva prebivalstva, ki se za to nameenjajo.

Industrijska proizvodnja se bo v letu 1975 povečala za 14,7 %, izvoz se bo povečal za 11 % in uvoz za 16 odst. V okviru republike se bo povečal izvoz za 10 %, uvoz pa za 4 %. Nesorazmerje med izvozom in uvozom v kranjskem gospodarstvu je pretežno posledica predelave uvoznih surovin. Kljub temu je odgovornost za postopno izenačenje uvoza in izvoza na organizacijah združenega dela.

Ob predpostavki, da bo rast družbenega proizvoda 28,4 % in bruto osebnih dohodkov za 25,9 %, se bodo

solucijo rasla za 3 odstotke točke počasneje kakor družbeni proizvod.

Splošna poraba pa bo morala rasti za 6 odstotnih točk počasneje kakor družbeni proizvod družbenega sektorja gospodarstva.

Investicijska vlaganja v osnovna sredstva gospodarstva bodo znašala 597,99 milijonov din na območju občine, v okviru delovanja organizacij združenega dela, ki imajo sedež na območju občine, pa 655,38 milijonov din. Iz lastnih virov bo pokritih 54 % investicij ter 46 % iz kreditov. Tehnična struktura vlaganja se bo predvidoma še izboljšala: okoli 67 % sredstev bo vloženi v opremo.

V letu 1975 se struktura investicij po panogah spreminja toliko, da se ob zmanjšanju deleža industrije povečuje delež prometa in zvez, kmetijstva ter obrti, ponovno pa pada delež trgovine in gostinstva.

Usmeritve gospodarskih dejavnosti
Industrija, ki odločilno prispeva k gospodarski rasti v občini, temelji svoje napovedi za razvoj na povečanju količinske proizvodnje za 14,7 %. Predvidena petletna rast količinske proizvodnje bo z realizacijo plana za leto 1975 presežena. Poprečna pet-

ječega hleva v Hrastju za 160 molznic, gradnjo rastlinjaka za cvetje, sortirnico krompirja, hladilnico za jogurt, prispevek za gradnjo sojarne v Zadru. Kmetijska zadruga Naklo bo zgradila skladišče za reprodukcijski material in adaptirala hlev v Strahinju. Kmetijska zadruga Sloga bo gradila skladišče v Mavčičah.

Za leto 1975 se predvideva nadaljnja modernizacija kmečkih obratov, predvsem za proizvodnjo mleka in mesa. Po družbenem dogovoru bodo uporabljeni domači in mednarodni krediti.

Za leto 1975 se predvideva tudi združitev vseh kmetijskih organizacij v združeno organizacijo. Ta združitev bo izredno pomembna za gorenjsko kmetijstvo, ker bodo lahko organizirane nekatere službe, predvsem je to važno, da se bo združila hranilno-kreditna služba, ki bo imela večje možnosti za najemanje kreditov.

Na ta način bo možno v večjem obsegu usmerjati modernizacijo kmetij. Ob tako združeni organizaciji bo tudi Kmetijska zemljiška skupnost občine Kranj lahko izvrše-

Struktura celotnega dohodka

	Indeks	
	1975	1974 SRS
Celotni dohodek	133,5	—
Porabljena sredstva	136,6	—
Družbeni proizvod	128,4	131,0
Amortizacija	116,8	—
Dohodek	130,1	—
Izvoz	111,0	110,0
Uvoz	116,0	104,0
Količinska proizvodnja	114,7	—
Stopnja zaposlovanja	104,1	103,0

Nova velika investicijska vlaganja, ki so v preteklih štirih letih povzročila najvišjo stopnjo rasti zaposlovanja, morajo končno sprožiti intenziviranje produktivnosti dela.

Intenzivno zaposlovanje naj bi bilo tudi vodilo za nove investicijske odločitve.

Posebno skrb pri zaposlovanju novih delovcev pa bo treba posvetiti kadrovske strukturi zaposlenih. Izboljševanje kvalifikacijske strukture mora zagotoviti tudi boljšo organiziranost združenega dela, ki vključuje tudi nemoten potek proizvodnje ter usmerjenost v racionalno poslovanje.

Razvijanje terciarnih dejavnosti in tudi rast zaposlovanja v tem okviru je potrebna, da bi bile bolj sposobne pokriti povpraševanje po

sredstva gospodarstva za reprodukcijo povečala za 35,3 %. S tem bi se povečal tudi delež sredstev za reprodukcijo v strukturi celotnega dohodka ter omogočile investicije v osnovna sredstva.

Pogodbene obveznosti gospodarstva v občini bodo porastle za 24,5 %, v republiki pa za 27,5 %.

Pri pogodbenih obveznostih večji del od celotnega zneska odpade na obresti za kredite.

Zakonske in samoupravno dogovorjene obveznosti gospodarstva se bodo povečale za 30,2 %, po predvidevanjih republike pa za 33,3 %. Stopnja rasti v okviru občine kakor tudi v okviru republike je višja kakor stopnje rasti družbenega proizvoda.

Sredstva za skupno porabo bodo v letu 1975 v skladu z republiško re-

Pomemben delež k razvoju Kranja prispeva tudi Sava

letna stopnja rasti količinske proizvodnje bo 16,2 %.

Investicije v osnovna sredstva industrije so planirane v znesku 375,05 milijonov din na območju občine, v okviru organizacij združenega dela s sedežem v občini pa 416,5 milijonov din. V okviru te vsote predvidevajo: Tekstilindustrijo novo opremo za predilnice in tkalnice, IBI — zamenjavo dotrajanih strojev, Planika — zamenjavo dotrajane opreme, Exoterm — gradnjo podaljška proizvodnih prostorov in povečanje skladišč gotovih izdelkov, Gorenjski tisk — gradnjo novih obratnih prostorov v komunalni coni, Sava — gradnjo objekta za vulkanizacijo avtoplaščev in skladišča za vnetljive snovi in za umetno usnje, Iskra — gradnjo tovarne Labore II in gradnjo plinovoda.

Organizacije združenega dela s področja kmetijstva bodo nadalje dograjevale in izpopolnjevale svoje proizvodne in predelovalne enote in poglabljale sodelovanje z zasebnim sektorjem kmetijstva.

Investicije v gospodarske zmogljivosti so predvidene v višini 37,78 milijonov din.

V okviru te vsote predvideva Kmetijsko živilski kombinat Kranj gradnjo novega in rekonstrukcijo obsto-

vala naloge, katere ji narekuje zakon o kmetijskih zemljiščih in zakon o dodelovanju kmetijskih zemljišč in kmečkih gospodarstev.

Gozdno gospodarstvo v letu 1975 predvideva sečnjo 67.347 m³ lesa, od tega v družbenih gozdovih 26.323 m³ in zasebnih gozdovih 41.024 m³. V blagovno proizvodnjo bo predvidoma zajeto 46.200 m³ neto lesne mase; od tega iz družbenih gozdov 21.000 m³ in zasebnih gozdov 25.000 m³. Gojitvena dela bodo izvršena na površini 309,55 ha, in sicer: obnova gozdov na površini 37,55 ha in nega gozdov na površini 272,00 ha. Za investicije bo predvidoma porabljenih 10.460.000 din, in sicer za nadaljnja dela pri adaptaciji obrata za transport in mehanizacijo, za opremo in mehanizacijo, za delovski center na Fužinah in za gozdne ceste (v Zarkovo, Vobnico, Korito in za Vrata).

Glede na stalnost sredstev, ki se letno namenjujejo za stanovanjsko gradnjo in tudi za vlaganja v gospodarske zmogljivosti, bi morale gradbene organizacije za proizvodnjo in načrtovanje tem možnostim v večji meri prilagajati svoje kapacitete.

Investicijska vlaganja v osnovna sredstva v gradbeništvu so planirana (Nadaljevanje na 11. strani)

Reprodukcijska sposobnost gospodarstva

Struktura in delitev družbenega proizvoda

	Ocena 1974	Plan 1975	Struktura %		Indeks	
			1975	1974	1974	1975 SRS
Druž. proizv. gospodarstva	2.142.354.634	2.750.783.350	100,0	100,0	128,4	131,0
Pogodb. obv.	150.808.531	187.756.621	7,0	6,8	124,5	127,5
Zakonske obv.	141.284.028	183.884.908	6,6	6,7	130,2	133,3
Sredstva za pokrov. osebn. potroš. zapos.	1.328.809.238	1.672.304.537	62,0	60,8	125,8	128,4
1. Bruto OD	1.205.241.418	1.517.398.945	56,3	55,2	125,9	128,4
— neto OD	849.213.103	1.069.169.297	39,7	38,9	125,9	128,0
— prispevki	356.028.315	448.239.648	16,6	16,3	125,9	129,6
2. Stanov. prisp.	72.314.485	91.043.937	3,3	3,3	125,9	128,4
3. Sklad skupne porabe	51.253.335	63.861.655	2,4	2,3	124,6	127,0
Amortizacija in poslovni skl. (sr. za reprod.)	522.452.838	706.837.284	24,4	25,7	135,3	136,2

Pomemben delovni uspeh v TOZD prevleke

V majhnem, natrpanem oddelku tehnične hale ima svoj prostor temeljna organizacija združenega dela Prevleke, ki je v lanskem letu dosegla lep proizvodni rezultat. V tem oddelku izdelujejo zelo iskane proizvode od gumiranih valjev in koles do zahtevnih konfekcij posod zelo velikih dimenzij, ki jih uporablja predvsem kemična in predelovalna industrija. Kljub težkim delovnim pogojem so dosegli zelo dober uspeh, zato moramo izreči pohvalo vsem, ki delajo v temeljni organizaciji združenega dela Prevleke.

V zapisniku 1. redne seje strokovnega sveta skupnosti temeljnih organizacij združenega dela Tovar-

uspejo propagirati velik del našega asortimana.

Kako sodelujete z drugimi strokovnimi službami v podjetju?

Brez strokovnih sodelavcev ne bi mogli delati. Povečalo se je število strokovnih delavcev v tehnološki pripravi proizvodnje, vpeljali smo tekočo kontrolo. Več podobnih rešitev in pa delovna ter tehnološka disciplina — vse to je vplivalo na uspehe delovne enote. Tudi danes je najti še kakšno napako, na splošno pa lahko govorimo o visokem stalnem nivoju kvalitete izdelkov.

Kakšna je pri vas delovna disciplina? Odnos do dela?

Zaposluje pretežno starejše delavce; tudi delavci, ki so prišli zadnja leta, so zelo pridni, sicer pa smo slabe izločili, in praktično hujših primerov nediscipline ni. Seveda pa poskušamo, da z disciplino nismo preostri v primerjavi z ostalimi oddelki.

Je delo pri vas težko?

Skoraj vsa delovna mesta so težka, zaposlenih pa imamo precej žensk. Lani je bil tempo dela hud. Možnost poškodb pri delu je precejšnja, zato smo imeli tudi veliko lažjih nesreč oz. poškodb pri delu. V vsakem primeru pa bomo morali delovne pogoje tudi v sedanjih prostorih izboljšati. Pri konfekciji bomo postavili ventilacijske naprave. Reorganizirati pa bo potrebno tudi skladiščno službo.

Načrti za bodočnost?

Da bi zmogli obdržati naš asortiman in naročnike, po planu predvidevamo 200 % povečanje proizvodnje, se bomo morali odločiti: ali da se cevarna preseli ali pa da se prevleke izselijo. V teh prostorih

proizvodnje ni možno povečevati. Težave so zaradi majhnega prostora in velikih kosov, ki jih dobimo v obdelavo. Izdelanih pa spet nimamo kam skladiščiti in stojijo v istem prostoru vse do takrat, ko jih prevzamejo naročniki. Peskarna je lokacijsko ločena, a planiramo novo. Seveda je to večja investicija in ne vemo, kdaj bo realizirana. Tržne raziskave so pokazale, da bo povpraševanje po tovrstnih izdelkih še večje. Ugodnost oz. perspektivo za nas pa predstavljajo tudi pristo oblikovanje cen. V naš oddelek se vključuje tudi vulkolan, kjer bo potrebno zaradi specifičnosti proizvodnje vnesti še marsikatero izboljšavo.

Marija Šmid

Kakšno vlogo imajo družbenopolitične organizacije v vašem oddelku?

Pozna se aktivnost posameznikov, saj so vsi, ki so imeli zadolžitve, v celoti opravili svojo dolžnost. Uspešno smo speljali kar precej akcij. Tudi pri tem delu ni bilo težav. Člani zveze komunistov delamo skupaj s cevarno, vendar bi bilo boljše, če bi imeli svoj aktiv zveze komunistov.

Kakšen je delež mladih pri uresničevanju proizvodnega programa?

Ponavadi radi rečemo, da so mladi pri delu nekoliko slabši. Pri nas so enako dobro opravili nalogo, razlik pri delu ni. Letos so ustanovili svoj aktiv ZSM, četudi jih je le 10, upam, da bodo delavni in uresničili vse proizvodne delovne naloge in tiste, ki jih imajo v organizaciji ZSM v Savi.

Angela Marn

Angela Marn

— Konfekcija valjev
— 33 let v oddelku

Kako ste po vašem mnenju dosegli take rezultate?

Skoraj vsi smo velikokrat delali v nadurah, in to brez posebnih težav in pripomb. Tudi zato, ker so v enoti dobri odnosi. Delo je težko. Mladi se morajo delu privaditi. Pri nas to traja dalj časa in mnogokrat po nepotrebnem zaradi nepripravljenosti trpijo pri delu bolj, kot pa je potrebno. Mladim skušamo pri delu pomagati.

Sava se je spremenila in taka mora biti, saj težijo za čim večjim napredkom vsa podjetja. Rada pa bi videla, da bi se naš oddelek uredil. Večno prestavljanje z mesta na mesto, valji, posode so težke, velike, prostora za skladiščenje ni. Stružnice bi morali popraviti, saj so stare kot zemlja. Delavci v našem oddelku bi morali glede na težavnost dela več zaslužiti. Vsem skupaj pa želim tudi mnogo zdravja.

Marija Šmid

— Prevleke posod
— 27 let v Savi

V vaši enoti ste dosegli zavidljiv uspeh. Kako vi gledate na to?

Uspeh je rezultat prizadevanj vseh zaposlenih v oddelku. Tako je odvisen tudi od tistih, ki tehnološko pripravljajo proizvodnjo, znajo planirati ne le letno proizvodnjo, ampak tudi tisto za tekoče delo. In

(Nadaljevanje na 10. strani)

Egidij Rode

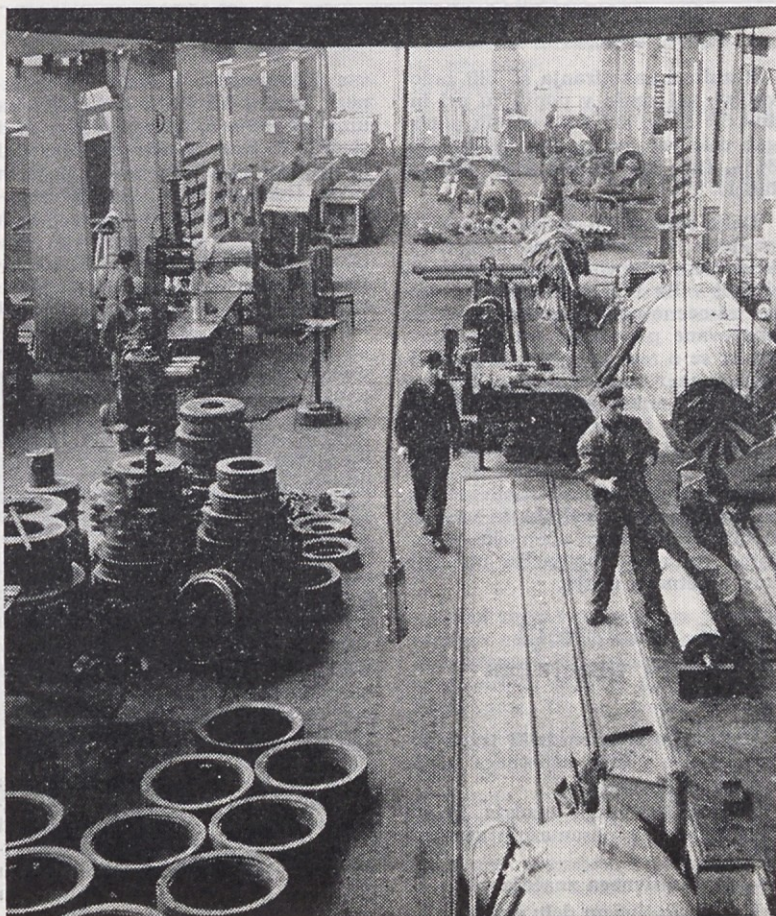
ne tehničnih izdelkov, ki je bila v petek, dne 10. 1. 1975, sem med drugim prebral tudi tole: Realizacija plana v obračunski enoti Prevleke v mesecu decembru znaša 123,2 %, letni plan pa je dosežen v višini 124,6 %. Ti podatki so vzrok za ta zapis. V temeljni organizaciji Prevleke sem poprosil za krajši razgovor vodjo temeljne organizacije združenega dela Egidija Rodeta, dipl. inž. kemije.

Kje so vzroki in razlogi, da ste mogli doseči tako dobre rezultate pri delu?

Osnovni dejavnik za doseg tako velikega uspeha je v tem, da imamo veliko naročil in zato v kar največji meri skušamo izpolniti zahteve naročnikov. To dosegamo z boljše obdelavo tržišča, s čemer je število izdelkov, ki jih lahko izdelamo, čedalje večje. Izboljšala se je tudi kvaliteta izdelkov, pridobitev za nas je tudi nov obdelovalni stroj. Plan proizvodnje je bil presežen tudi zaradi tega, ker smo preusmerili del delavcev s konfekcije blazin na prevleke. Veliko dela je bilo opravljenega v nadurah. Zavest naših delavcev je velika, delali so, kadarkoli je bilo potrebno. Delavci so v celoti razumeli potrebe, zato ni bilo nobenih težav.

Raziskava tržišča je v mnogočem pripomogla k vašemu uspehu. Na kakšen način?

Prodajna služba je prav za to področje določila strokovnega sodelavca. Narejen pa je tudi prospekt za naše izdelke, s čemer nam je

Prevleke valjev

Tržna raziskava...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na področju proizvodnje in plasmaja umetnega usnja SAVE. Zato je bil sprejet sklep, da se izdelava raziskava jugoslovanskega trga umetnega usnja.

Proučiti trg umetnega usnja v SFRJ predstavlja dokaj obsežno tržno raziskovalno nalogo. Se več. Lahko rečemo, da je to eden izmed tistih trgov, ki bi ga morali trajno proučevati in ne samo proučiti kot enkratno nalogo. To nam narekuje dejstvo, da je ta trg izredno razgiban in da ima številna in zelo različna področja porabe.

Poleg navedene karakteristike trga umetnega usnja pa je prisotna še posebna okoliščina, da v SFRJ nimajo nikakršnih uradnih statističnih podatkov, ki bi lahko predstavljali bazo za osnovne tržne pokazatelje o proizvodnji in o porabi umetnega usnja v SFRJ. Če imamo za večino industrijskih proizvodov vsaj uradne statistične podatke o proizvodnji, zalogah, uvozu in izvozu, moramo za umetno usnje reči in ugotoviti, da ni razčiščena niti kvalifikacija oziroma nomenklatura, po kateri naj bi uradna statistika spremljala gibanje proizvodnje, uvoza in izvoza umetnega usnja v SFRJ.

Cilji raziskave

Hkrati, ko je bil sprejet ta sklep o izdelavi raziskave trga sta bila postavljena dva osnovna cilja raziskave:

1. ugotoviti, kakšne so tendence o obsegu in strukturi jugoslovanskega trga umetnega usnja,
2. katere elemente poslovne politike bo SAVA morala osvojiti, da bo lahko razvijala učinkovito marketing strategijo za plasman predvidenih povečanih količin umetnega usnja na jugoslovanskem trgu.

Metoda raziskave

V našem primeru smo se zaradi razlogov, ki smo jih uvodoma že omenili, odločili za primarno metodo raziskave umetnega usnja. To pomeni, da tržne raziskave ne baziramo na statističnih oziroma sekundarnih že publiciranih podatkih, temveč da smo za namen naše raziskave sami zbrali odgovarjajoče podatke o porabi umetnega usnja v SFRJ, in sicer tako, da smo med neposrednimi potrošniki umetnega usnja izvedli anketo.

Opredelitev potrošnikov umetnega usnja

Primarna raziskava trga posameznega proizvoda zahteva najprvo opredelitev populacije, ki je porabnik proizvoda — v našem primeru umetnega usnja. V naši nalogi smo opredelitev izvedli na osnovi podatkov dosedanje usmeritve prodaje Save in informacij posameznih strokovnjakov in vodilnih delavcev v Savi.

Odločili smo se, da v to raziskavo vključimo le tiste skupine porabnikov, ki predstavljajo glavnino sedanje porabe umetnega usnja v SFRJ. Med te porabnike štejemo:

- proizvajalce obutve,
- proizvajalce galanterijskih izdelkov,
- proizvajalce oblačil,
- proizvajalce v tapetništvu: proizvajalce pohištva in proizvajalce vozil.

Z navedeno opredelitvijo porabnikov umetnega usnja smo podali tudi osnovno segmentacijo (delitev na skupine) trga umetnega usnja. Vsak izmed navedenih segmentov (odsekov) ima svoje značilnosti, zato zahteva ločeno proučevanje.

Opredelitev raziskovalne naloge

Iz opredelitve populacije porabnikov umetnega usnja sledi osnovna opredelitev raziskovalne naloge. Ta zajema:

1. Raziskava trga umetnega usnja v čevljarstvu. Proizvajalci obutve predstavljajo na današnjem trgu enega najpomembnejših porabnikov umetnega usnja, zato smo jih obravnavali kot samostojen segment.
2. Raziskava trga umetnega usnja v galanteriji. Poraba galanterijskega umetnega usnja je razširjena tako v svetu kot pri nas. Zaradi tega in zaradi različnih značilnosti umetnega usnja, ki se porablja na tem področju, smo v raziskavi opredelili proizvajalce galanterijskih izdelkov kot poseben segment.
3. Raziskava trga umetnega usnja v oblačilni industriji.

Oblačilna industrija ima posebne zahteve glede značilnosti umetnega usnja. Na tem področju se uveljavljajo samo določene vrste umetnega usnja. Ker ima Sava namen proizvajati tudi poliuretansko umetno usnje, ki zadovoljuje zahteve oblačilne industrije, je pomembno, da pozna možnosti plasmaja umetnega usnja v oblačilno industrijo.

4. Raziskava trga umetnega usnja v tapetništvu. Področje porabe umetnega usnja v tapetništvu predstavljajo: industrija pohištva, avtomobilska industrija, gradbeništvo, ladjedelnštvo, železniški promet, letalski promet in še druga. Med temi porabniki pa so precejšnje razlike v količinah porabe. Na osnovi razpoložljivih informacij smo opredelili le raziskavo trga umetnega usnja v industriji pohištva in v avtomobilski industriji kot najpomembnejših področij potrošnje v tapetništvu.

Izvedba in rezultati anketne akcije

Skladno z izvedeno opredelitvijo raziskovalne naloge oziroma izvedeno delitvijo potrošnikov umetnega usnja je potekala anketna akcija v obsegu, ki ga prikazujemo v naslednji tabeli:

Proučevani segment potrošnikov	Industrija		Obrt		Skupno	
	število anketiranih	delež odgovorov	število anketiranih	delež odgovorov	število anketiranih	delež odgovorov
čevljarstvo	66	53 %	102	30 %	168	39 %
galanterija	25	84 %	27	37 %	52	54 %
oblačilna industrija	148	39 %	83	22 %	231	33 %
industrija pohištva	204	62 %	108	30 %	312	49 %
avtomobilska industrija	71	44 %	310*	17 %	381	22 %

* 310 transportnih podjetij

Rezultati anketiranja so bili zadovoljivi, saj znaša v poprečju pri industriji 54 %, pri posameznih panogah celo več, na primer galanterija 84 %, itd., kar je razvidno tudi iz tabele.

Dalje smo sodili, da predstavljajo podjetja v posameznem segmentu, ki so nam odgovorila na vprašalnik, dovolj velik in reprezentativen vzorec za oceno porabe umetnega usnja opazovane populacije proizvajalcev. Da bi se o tem dejansko prepričali, smo primerjali frekvenčno distribucijo vseh anketiranih industrijskih podjetij s frekvenčno distribucijo podjetij, ki so na anketni vprašalnik odgovorila. Ugotovili smo, da med distribucijama ni bistvenih razlik, zato smo lahko rezultate, ki smo jih dobili preko vzorca posplošili na celotno osnovno populacijo porabnikov umetnega usnja.

Tržni pokazatelji o porabi umetnega usnja

Vsebinsko smo razdelili tržne pokazatelje o porabi umetnega usnja v tržne pokazatelje:

- kvantitativnega značaja, ki jih prikazujemo v posameznih segmentih,
- kvalitativnega značaja.

V kvantitativnem delu analize smo želeli s primarno raziskavo dobiti

vse tiste podatke o količinah umetnega usnja, ki jih v statistiki za umetno usnje ni na razpolago; med slednje štejemo predvsem količinski in vrednostni obseg proizvodnje in zalog. Dalje pa smo želeli dobiti tudi nekatere posebne podatke, ki jih vedno zbiramo le s primarno raziskavo in jih ni moč dobiti iz statističnih podatkov; med te pa štejemo podatke o strukturi porabe, kot npr. poraba PVC-penjenega umetnega usnja, poraba PVC-nepenega umetnega usnja, poraba umetnega usnja pri posameznih izdelkih v določenem segmentu; podatke o tendencah v porabi umetnega usnja v bodočih letih.

V kvalitativnem delu pa smo ocenili naslednje tržne pokazatelje o umetnem usnju:

- oskrba trga z umetnim usnjem,
- možnosti izbire umetnega usnja glede na debelino, desen, barvo in tipe glede na namen porabe umetnega usnja,
- kvaliteta umetnega usnja.

Zaključek

Za dosego postavljenih ciljev pa ni dovolj, da izvedemo tržno raziskavo, ampak je potrebno trg tudi osvojiti v skladu s postavljenimi cilji. Zato je prav, da na tem mestu povemo, da so za uspešen plasman predvidenih povečanih količin umetnega usnja Save potrebne tri faze:

1. faza: tržna raziskava umetnega usnja,

2. faza: priprava programa marketing strategije,

3. faza: izvajanje akcij za plasma. Uvodna ugotovitev, da je Sava med najboljšimi in prvimi na jugoslovanskem trgu, odpira vprašanje mesta Save na jugoslovanskem trgu. Če želi Sava imeti tudi v bodoče dosedanji ali pa še ugodnejši položaj, potem je treba vedeti, da so ostali proizvajalci v Jugoslaviji že tudi dosegli razvojno stopnjo v tehnologiji in v količinah umetnega usnja, s katerimi mora Sava izredno resno računati.

S predvidenim povečanjem kapacitet umetnega usnja bo tako potrebno osvajanje dodatnega trga, ki ga lahko predvidevamo v naslednjih smereh:

— razširitev povečanja porabe pri sedanjih kupcih,

— pridobitev novih kupcev, ki so povsem novi porabniki umetnega usnja,

— pridobitev novih kupcev na račun odvzema prodaje umetnega usnja konkurenčnih proizvajalcev.

Naj zapišem še kritično misel v zvezi z izvedenimi tržnimi raziskavami: za tako raziskavo je potrebno dosti dela, nazadnje pa se zgodi, da obleži v predalih in le malokdo koristi pri svojem delu podatke iz takih virov.

Marija Babič

Človek človeku naj bo človek

Srečujemo jih vsak dan: pozdravijo nas s trobenjem, »odišavijo« s CO₂, v obup nas spravijo, ko nas z vodo »ofrajhajo«. Ste že uganili, kdo je to? Na leto povzroče na tisoče nesreč in pri tem nekateri izgube glavo, celijo rane in bojujejo boj za življenje v bolnišnicah. Ljudje v jeklenih konjičkih, delavec za strojem, pešec na prehodu za pešce — ali se zavedaš tega? Si že pomislil, kdo ti bo reševal življenje, če se ti pripeti nesreča? Večina ne. Priznajmo. Življenje nam bodo reševali prostovoljni krvodajalci. Zato se priključimo krvodajalcem kranjske občine v mesecu marcu in darujmo kri! Mogoče bo prav vaša kri rešila življenje vašemu prijatelju, znanцу, pacientu na operacijski mizi? Ali ni lepo imeti občutek, da si nekomu daroval kri, da bo lahko živel? Savčani: zamislite se, da kar sto izmed nas vsak dan išče pomoč pri zdravniku. Kdo vam bo pomagal, če si sami tega ne želite?

Organizacija RK je že oblika pomoči sočloveku in je najbolj množična organizacija na svetu. V njo se vključujejo mladi in stari, vsi, ki so voljni pomagati sočloveku, zato postanite tudi vi njen član. Spomnite se: danes jaz tebi, jutri ti meni!

Jože Vratarič

Poročilo o delu sindikalne organizacije '73-'75

Pričujoče poročilo o delu sindikalne organizacije Sava Kranj v obdobju od 24. aprila 1973 do 8. februarja 1975 zajema vsa glavna področja sindikalne dejavnosti v omenjenem obdobju in delo organov sindikata v delovni organizaciji.

Mirno lahko trdimo, da je bilo to obdobje v zadnjem desetletju družbeno in politično najbolj razgibano ter da je terjalo tudi od sindikalne organizacije veliko angažiranost na vseh področjih. V tem času so se dogajali zgodovinsko pomembni dogodki v naši družbi, predvsem korenite spremembe v družbenih odnosih, pogojih gospodarjenja in velik kakovostni skok na področju samoupravljanja. Naj omenim samo nekaj tistih dejavnikov, ki so pogojevali tako pestro družbeno dejavnost v tem obdobju in v katero se je tudi naša sindikalna organizacija aktivno vključevala. Prav gotovo je najpomembnejše sprejetje nove ustave spomladi preteklega leta, temu pa so sledili še kongresi Zveze komunistov Slovenije, Zveze komunistov Jugoslavije, Zveze sindikatov Slovenije in Zveze sindikatov Jugoslavije. Novo ustavo smo v Savi praktično začeli uresničevati že pred njenim sprejetjem, ko smo na osnovi ustavnih amandmajev ustanovili v juliju 1972 prve temeljne organizacije združenega dela, izpolnjevanje te ustavne zahteve pa smo dograjevali vse do konca preteklega leta, ko smo ustanovili temeljne organizacije povsod tam, kjer obstajajo stvarne možnosti in pogoji za njihovo normalno delovanje ter razvoj.

V tem obdobju je bilo opravljeno nemajhno delo, sindikat se je angažiral tudi pri uresničevanju delegatskega principa v samoupravnem in skupščinskem sistemu ter pri sami izvedbi volitev delegatov oz. delegacij v samoupravne organe temeljnih organizacij združenega dela, skupnosti temeljnih organizacij združenega dela in delovne organizacije ter skupščine družbenopolitičnih skupnosti. Poznano je, da se je Sava v tem času aktivno vključevala tudi v integracijska gibanja, saj je nova ustava dala velike možnosti za tesnejše povezovanje gospodarstva, tako nacionalnega kakor tudi v okviru federacije, in vključevanje v mednarodno delitev dela. Tako so bile

v tem času uspešno izvedene združitev Save z Vulkanom iz Niša, Tovarno gume iz Rume, Totro iz Ljubljane, Puškarno Kranj in Kemično tovarno Moste. Poleg tega pa se je Sava vključila tudi v sestavljeno organizacijo združenega dela POLIKEM in Združenje kemične industrije Slovenije. Kongresi Zveze komunistov in Zveze sindikatov pa nalogajo sindikalni organizaciji še vrsto nalog, ki jih bo morala izpolnjevati tudi v prihodnjem obdobju.

Veliko skrb so organi sindikata posvetili tudi reševanju perečih vprašanj na področju socialnega položaja delavcev, varstva pri delu in pogojev dela, družbenega standarda, rekreacije, kadrovske politike, kulturne dejavnosti, delitve osebnega dohodka, samoupravljanja, medsebojnih odnosov, organizacije, gospodarjenja, inventivne dejavnosti in ne nazadnje tudi ustreznejši organizaciji sindikata, ki bi zagotavljala večjo učinkovitost delovanja.

V tem kratkem uvodu sem hotel opozoriti le na nekatere poglobitve dogodke in vprašanja, ki so vplivali na delovanje sindikalne organizacije v Savi, in na področja, kjer so si organi sindikata posebno prizadevali, da bi kar najboljše uresničili sklepe, sprejete na zadnji konferenci v aprilu 1973. Kolikor smo bili pri tem uspešni, kakšni so doseženi rezultati in ali je vodstvo organizacije uresničilo naše zaupanje ter pričakovanja, presodite vsi člani sindikata in dajte svoj prispevek, da bo naša organizacija še bolj učinkovita, še bolj enotna organizacija vseh delavcev.

Predsedstvo sindikalne konference

Predsedstvo sindikalne konference je v preteklem mandatnem obdobju štelo 18 članov. Poleg predsednika, podpredsednika in sekretarja so ga sestavljali še po trije člani iz vsake osnovne organizacije sindikata in predsedniki komisij.

Predsedstvo je imelo v času od 24. aprila 1973 do 8. februarja 1975 24 sej. Od tega sta bili dve izredni in šest razširjenih sej z izvršnimi odbori osnovnih organizacij, tri seje pa so bile skupno s predsedstvom organizacije Zveze socialistične mla-

dine v delovni organizaciji. Seje predsedstva so bile kar dobro obiskane, kar kažejo tudi naslednji podatki:

Število članov predsedstva	18
Poprečna udeležba na sejah	15,8
%	87,8
Poprečno štev. oprav. odsotnih	1,5
%	8,3
Popr. štev. neoprav. odsotnih	0,7
%	3,9

Člani predsedstva so na sejah aktivno sodelovali, prenašali so stališča osnovnih organizacij sindikata do določenih vprašanj pa tudi sicer so se skoraj vsi prizadevno vključili v praktično reševanje nalog in uresničevanje sklepov.

Poleg članov predsedstva smo nemalokrat vabili na seje tudi strokovne sodelavce iz delovne organizacije, ki so se vabilom radi odzvali in so s svojo strokovnostjo marsi-

kraj prispevali, da je bilo naše delo in akcije uspešno, kot do uresničitve sklepa in dogovora pa krajša.

Predsedstvo je vse mandatno obdobje delovalo v isti sestavi, razen enega člana iz osnovne organizacije sindikata TAP, ki je bil v sredini preteklega leta zaradi objektivnih razlogov zamenjan. Sicer pa je vladalo v predsedstvu tovariško in delovno vzdušje, kar se je odražalo tudi v enotnem in uspešnem delovanju vseh osnovnih organizacij sindikata v delovni organizaciji.

Skupno je imelo predsedstvo na vseh sejah 108 točk dnevnega reda ali poprečno na vsaki seji 4,5 točk. Obravnavalo je najrazličnejšo problematiko s področja življenja in dela delovne organizacije in članov sindikata ter njihovo dejavnost. Predsedstvo je obravnavalo naslednja posamezna vprašanja in tematika, kar kaže naslednji prikaz:

Obravnavana tema	Štev. sej, na katerih je bila obravnavana
— organiziranost sindikata v delovni organizaciji, občini in republikli	5
— sindikalna lista	4
— problematika družbene prehrane	2
— patronati	3
— stanovanjska problematika	4
— razni sporazumi, statuti, pravilniki in drugi akti	7
— financiranje in finančno poslovanje sindikata	3
— kongresni dokumenti sindikata	1
— solidarnostne akcije	3
— delitev osebnega dohodka	5
— nočno delo žena	2
— izvajanje določil družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov in drugih samoupravnih aktov	2
— pogoji dela in varstvo pri delu	3
— regresni, dopusti, letovanja	3
— socialne in denarne pomoči	6
— ozimnica	4
— združevanja	4
— srednjeročni razvoj delovne organizacije	1
— volitve	4
— kulturna dejavnost	2
— gospodarsko-finančna problematika	3
— šport in rekreacija	3
— izobraževanje	3
— samopomoč	4
— gospodarski načrti in zaključni račun delovne organizacije	2
— organiziranost delovne organizacije in ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela	5
— dan žena	2
— uresničevanje ustave	1
— sodelovanje s sindikalnimi organizacijami drugih delovnih organizacij	1
— disciplina	3
— informiranje	2
— kadrovanje	4
— samoupravljanje	4
— medsebojni odnosi v kolektivu	1
— ostalo	24

Poleg zgoraj navedenega je predsedstvo nekajkrat obravnavalo tudi delo komisij in preverjalo uresničevanje svojih sklepov ter zaključkov konference. Če na grobo ocenimo le-te, lahko rečemo, da je bilo 90 % teh uresničenih. Ostalo pa je neresenih še nekaj perečih vprašanj na socialnem, gospodarskem in samoupravnem področju, kjer se bo moral sindikat v prihodnjem obdobju še močno prizadevati, predvsem za uresničevanje ustave in kongresnih resolucij Zveze komunistov ter Zveze sindikatov.

V tem mandatnem obdobju je predsedstvo organiziralo tudi dva enodnevna seminarja za sindikalne poverjenike.

Komisija za šport in rekreacijo

Komisija za šport in rekreacijo je štela v začetku mandata 8 članov, ob koncu pa je delovala pretežno v sestavi petih članov, ker se nekateri člani komisije niso udeleževali nje. (Nadaljevanje na 6. strani)

Sindikalni občni zbor TOZD Konfekcija

Sindikati...

(Nadaljevanje s 5. strani)

nih sej. Komisija je imela 18 sej, na katerih smo obravnavali problematiko športno-rekreativne dejavnosti, programe dela, delovanje sekcij in posameznikov, organizacijo tekmovanj, športnih srečanj in množične rekreacije. Da bi čim uspešneje opravili svojo nalogo, je komisija v svoj sestav vključila kot enakopravne člane tudi vodje posameznih sekcij, referenta za šport pri predsedstvu mladinske organizacije in strokovnega sodelavca — rektorja.

tudi sicer je bilo športu in rekreaciji namenjeno precej finančnih sredstev. Zaradi tega je bilo delo na tem področju nemoteno in uspešno. Kolektiv Save in njegovi samoupravni organi so s tem pokazali velik posluš in razumevanje za razvoj telesno-kulturne dejavnosti. Vsi športniki so na svoje dosežke ponosni, kolektivu pa se zahvaljujejo za res izdatno pomoč.

Pri vsem tem je treba omeniti tudi zaslužnost posameznikov — zanesenjakov, ki jim ni bilo žal ne truda in ne časa, da bi »savski šport« postal to, kar danes je. Izmed mnogih aktivnih naj omenim samo najzaslužnejše. To so: Andrej Valenčič, Vule Cicmil, Vojo Mitrovič, Vid Gaž-

niškega poslovanja v blagajni družbenopolitičnih organizacij. Tak način je tudi v skladu s predpisi o finančnem poslovanju ter z zahtevami po periodičnih in letnih poročilih o finančnem poslovanju.

Komisija za samopomoč šteje štiri člane in je imela v letu 1974 12 rednih in 16 izrednih sej, na katerih je obravnavala prošnje prosilcev za samopomoč in še nekatera druga vprašanja v zvezi z delom organizacije samopomoči.

Na teh sejah smo ugodno rešili 996 prošelj in razdelili članom — prosilcem 1.697.555,00 din. Poleg tega smo na osnovi določil novega pravilnika in predloga socialne službe odobrili pomoč 103 na novo zaposlenim prosilcem v skupni višini 34.600,00 din. V preteklem letu smo članom, ki so odšli v pokoj ali so zapustili delovno organizacijo, ali pa so dolgoletni člani in so dvignili svoj delež (teh je bilo skupno 178), izplačali članarino v višini 74.622,50 dinarjev. Organizacija samopomoči pri sindikalni organizaciji Sava v Kranju je štela konec leta 1974 1872 članov in 54 članov v obratu na Vrhniki. V letu 1974 se je skupno število članov povečalo za 484. Komisija si bo tudi v bodoče prizadevala, da se v organizacijo samopomoči vključi čimveč članov sindikata oz. kolektiva, ker se je v preteklosti izkazala kot uspešna oblika reševanja trenutnih finančnih stisk njenih članov.

Komisija je v preteklem letu izdelala tudi nov pravilnik o samopomoči, ker stari pravilnik glede na pomanjkljivosti in razširitev organizacije samopomoči ni več ustrezal. Predsedstvo je novi pravilnik sprejelo na svoji 15. seji 15. februarja 1974.

Zaradi vse večjega števila prošelj za posojilo je bila v preteklem letu zvišana tudi članarina oz. članski delež s 10,00 na 20,00 din.

Finančno poročilo organizacije samopomoči za leto 1974

Glavnica 31. 12. 1973	624.451,30 din
Obresti za leto 1973	3.145,60 din
Članarina v letu 1974	362.387,70 din
Posojilo sindikata	200.000,00 din
S k u p a j	1.189.984,60 din
Izdatki v letu 1974	
Izplačana članarina	74.622,50 din
Vračilo sindikatu	150.000,00 din
Glavnica 31. 12. 1974	965.362,10 din
Stanje blagajne 31. 12. 1974	
V obliki posojil	962.323,60 din
Na hranilni knjižici	2.070,40 din
V gotovini	968,10 din
S k u p a j	965.362,10 din

Komisija za kulturno dejavnost

Komisija je štela 5 članov, imeli pa 13 sej. V začetku mandata si je komisija izdelala okvirnih program dela in ga tudi v celoti uresničila. Dejavnost, ki je potekala v okviru naše komisije, je bila predvsem naslednja:

Organizacija proslav za 1. maj in 29. november v letu 1973 in 1974.

Organizacija ogleda predstave »Miklova Zala« na Koroškem. Predstava je bila v kraju resničnih dogodkov na prostem, iz naše delovne organizacije se je udeležilo 50 delav-

cev, ki so bili nad predstavo navdušeni.

V gledališki sezoni 1973/74 in 1974/75 smo obravnavali in zbirali prijave za abonmaje:

— v sezoni 1973/74 je organizirano obiskovalo gledališče 125 članov delovne organizacije,

— v sezoni 1974/75 pa 150 članov delovne organizacije.

Pri nakupu abonmajskih kart je sindikalna organizacija prispevala 50 % stroškov, 50 % pa posamezni člani kolektiva.

V tem obdobju smo se dvakrat vključili tudi v obisk tedna slovenske drame; predstave je obiskalo skupno 760 članov naše delovne organizacije.

Na seji smo dvakrat proučevali tudi možnosti cenejšega nakupa knjig za člane kolektiva. Akcija, ki je bila nato izvedena predvsem po zaslugi tov. Franca Feherja in tovarišice Terezije Pivk je bila zelo uspešna, saj je bilo samo v enkratni akciji prodanih za približno 40.000,00 dinarjev knjig, in sicer za 10–15 % ceneje kot v redni prodaji.

Skupaj s člani komisije za kulturno dejavnost pri mladinski organizaciji smo med člani kolektiva izvedli anketo, ki nam je pokazala, za kakšno kulturno dejavnost se zanimajo in navdušujejo naši delavci; iz ankete je razvidno, da je največje zanimanje za filmski — foto krožek, gledališče in pevsko dejavnost, sledijo pa jim likovni krožek, dramski itd. V prihodnjem obdobju se bo treba potruditi, da bodo začele delovati vsaj nekatere od teh dejavnosti.

Na festivalu športnih in turističnih filmov, ki je bil lani spomladi v Kranju, smo odkupili precejšnje število vstopnic in na ta način omogočili večjemu številu članov kolek-

Sindikalni občni zbor TOZD Avtozračnice

Tako sestavljena komisija je uspešno delovala na vseh področjih športne dejavnosti, ki jo imamo organizirano v delovni organizaciji. V tem sklopu uspešno deluje v delovni organizaciji 13 športnih sekcij, in sicer:

- rokomet — ženske,
- rokomet — moški,
- odbojka,
- balinanje,
- kegljanje,
- šah,
- smučanje,
- namizni tenis,
- košarka,
- nogomet,
- taborništvo,
- streljanje,
- planinarjenje.

V zadnjih dveh letih smo vse te dejavnosti močno razvili in v precejšnji meri dosegli tudi množičnost. Športno aktivnost, ki je namenjena predvsem razvedrilu naših delavcev, smo pri sekcijah usmerjali tudi v tekmovanja znotraj delovne organizacije, pa tudi izven nje. Doseženi so bili dobri rezultati, tako v medsebojnih srečanjih kot tudi v srečanjih z ekipami drugih delovnih organizacij.

Naši športniki in športnice so dosledno zastopali barve svojega kolektiva na srečanju petih delovnih organizacij — petereboju (steklarjev, železarjev in gumarjev, ki je postalo že tradicionalno, prvih športnih igrah POLIKEMA, občinskih sindikalnih igrah ter zelo uspešno na športnih igrah gumarjev Jugoslavije. S športnih igrišč so se naše ekipe vračale domov s pokali, plaketami in diplomami. Najbolj dragocena pa so nam tista priznanja, ki so jih naše ekipe dobile za fair-play igre.

V zadnjih letih je bilo nabavljeno tudi precej nove športne opreme in

voda, Janez Robar, Neško Toplak, Slivo Grozelj, Tone Korenjak in drugi, ki so vsak po svojih močeh prispevali svoj delež k temu, da športna in rekreativna dejavnost Save slovi celo v republiškem merilu.

Na področju rekreativne dejavnosti smo dosegli mnogo manj, kot smo si zaželeli, vendar pa je tudi na tem področju zaslediti določen napredek. Naš referent za rekreacijo je namreč v tem času odšel na odslužitev vojaškega roka, zanj pa ni bilo mogoče dobiti ustrezne nadomestitve.

Približno 900 članov naše delovne organizacije smo pritegnili, da uporabljajo zimski bazen. Za več kot 200 Savčanov smo organizirali nakup smučj in smučarske opreme po znižanih cenah v tovarni Elan. Prilagodili smo tudi »smučarske pakete« po zelo ugodnih cenah, namenjene rekreativnemu smučanju. To so samo začetki, ki naj prerastejo v množično telesno-kulturno življenje slehernega Savčana in člana njegove družine. Naš kolektiv je in bo imel posluš za to in mu ne bo žal sredstev za tovrstno dejavnost, kajti zdrav duh v zdravem telesu ni samo obojestransko koristno, ampak nuja časa, v katerem živimo.

Omembe vredno v tem poročilu je tudi organizacija »teden športa v Savi«, ki smo ga doslej organizirali trikrat in pritegnili k sodelovanju preko 300 članov kolektiva. Z organizacijo teh tednov bomo še nadaljevali.

Komisija za samopomoč

V poročilu komisije za samopomoč se omejujemo na koledarsko leto 1974, in sicer zaradi uvedbe preglednejšega načina vodenja blagaj-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Sindikat ...

(Nadaljevanje s 6. strani)

Komisija je pri svojem delu stalno iskala nove oblike kulturne dejavnosti in želela vključiti v to dejavnost čimveč Savčanov. Kljub nekaterim rezultatom pa se ne moremo pohvaliti, da so bili pri tem uspešni. Menimo, da bi se bilo potrebno v delovni organizaciji tega vprašanja lotiti po strokovni plati, za kar bo potrebno zaposliti tudi ustrezní kader.

V vsem obdobju je komisija spremljala tudi delovanje folklorne

in predlagala kandidate za najrazličnejše samoupravne organe, delegate, vodilna in vodstvena mesta, organe družbenopolitičnih organizacij, napravili smo izbor kandidatov in predlog za najrazličnejše politične šole in druge oblike izobraževanja, ki so bile organizirane v okviru delovne organizacije, občine ali republike.

Komisija se je zlasti angažirala in uspešno delovala v predkandidacijskem postopku ob volitvah delegatov v skupščino občine in samoupravne interesne skupnosti ter pri preverjanju moralno-političnih lastnosti kandidatov za zasedbo vodil-

Dokončna obdelava semeringov v Vulkanu Niš

skupine (v njenem sestavu je delovala plesna skupina, oktet in tamburaši, ki je sicer delovala zelo samostojno, organizirano in so dosegli tudi lepe uspehe. Ti pa so nam članom sindikata dobro poznani, saj je bilo v zadnjem obdobju o tem precej pisanega v internih informacijskih sredstvih delovne organizacije.

Kadrovska komisija

Kadrovska komisija je bila sestavljena iz 5 članov, in sicer so jo sestavljali tajniki osnovnih organizacij sindikata, vodil pa jo je podpredsednik predstva.

Komisija je imela v tem mandatsnem obdobju 31. sej. Od tega je imela 12 samostojnih sej in 19 skupnih sej s kadrovsko komisijo pri svetu ZK. Na samostojnih in skupnih sejah je komisija obravnavala

nih in vodstvenih delovnih mest. Ob tem je umestno pripomniti, da so kadrovska služba in samoupravni organi, ki so obravnavali te predloge, upoštevali stališča, ocene in mnenja kadrovskih komisij. Nema lokrat je imela komisija tudi zelo težko delo pri ocenah posameznikov, ker ni imela na razpolago dovolj potrebnih podatkov o družbenopolitičnih dejavnosti posameznih članov kolektiva. Zaradi tega je to delo zahtevalo od članov komisije posebno angažiranje pri iskanju podatkov itd. Nujno je izdelati kartoteko o družbeni dejavnosti članov kolektiva, kar naj bo ena od prednostnih nalog tajništva družbenopolitičnih organizacij v prihodnjem obdobju.

Več pozornosti bo v prihodnje treba posvetiti tudi politiki napredovanja članov delovne organizacije.

Sindikalni občni zbor OOS Kadrovska služba

Komunist mora biti

neomajen borec za odločujočo vlogo delavskega razreda v vseh družbenih zadevah

»... cilj revolucionarne dejavnosti komunistov in njihova zgodovinska naloga je uresničiti komunizem.« Da bi izpolnili svojo zgodovinsko vlogo v ustvarjanju socialistične družbe v naši deželi moramo vse svoje sile posvetiti temu cilju, biti kritični do sebe in svojega dela, biti nespravljivi sovražnik sleherhernega dogmatizma in zvesti revolucionarnemu ustvarjalnemu duhu marksizma. Nič, kar smo storili, nam ne sme biti tako sveto, da ne bi moglo biti storjeno še bolje in da se ne bi umaknilo tistemu, kar je še bolj napredno, še bolj svobodno, še bolj človeško! To so misli VII. kongresa ZK Jugoslavije. Na desetem kongresu pa je bilo med drugim rečeno:

»... Ker se zaveda svoje zgodovinske odgovornosti za usodo in razvoj socializma v Jugoslaviji, je Zveza komunistov Jugoslavije ob neposredni in popolni podpori delavskega razreda in vseh drugih organiziranih socialističnih sil naše družbe dovolj močan, da se v odločilnih trenutkih odločno upre vsem nasprotnikom socialističnega samoupravljanja.

Idenjopolitična vloga zveze komunistov omogoča in zahteva aktivno in ustvarjalno vlogo slehernega člana in posebej organizacij zveze komunistov, organov in vodstev zveze komunistov na vseh ravneh, da v procesu javne in enakopravne izmenjave in boja mnenj pravočasno izražajo nasprotna stališča in razčlenjuje vse družbene probleme ter sodelujejo pri ustvarjanju vseh spoznanj, idej, stališč, sklepov, programa in drugih dokumentov zveze.«

Zveza komunistov omogoča vsem članom marksistično izobraževanje in usposablja člane zveze in druge delovne ljudi, da samostojno rešujejo družbene probleme in samostojno nastopajo v družbenopolitični in samoupravni aktivnosti.

V tej številki glasila objavljamo temeljno načelo odnosov, organiziranja in delovanja zveze komunistov »Demokratični centralizem.« Povzete po statutu ZKS.

Demokratični centralizem je temeljno načelo odnosov, organiziranja in delovanja Zveze komunistov Slovenije, vseh njenih članov, organizacij in organov. Načelo demokratičnega centralizma temelji na doseganju enotnosti sedanjih in in zgodovinskih interesov delavskega razreda, ki jih v procesu javne

ideje in politične diferenciacije, razlogov in dokazov prakse zveza komunistov znotraj in na čelu delavskega razreda nenehno usklajuje in uresničuje. Demokratična vsebina tega načela se uresničuje in potrjuje v razvijanju takšnih odnosov v Zvezi komunistov Slovenije, v katerih je član temeljni subjekt v oblikovanju, sprejemanju in uresničevanju ter preverjanju politike in stališč zveze. Politika in stališča v zvezi komunistov se oblikujejo in sprejemajo na temelju samostojne aktivnosti in opredeljevanja članstva, organizacij in organov, ki omogočajo javno in odkrito ter vsestransko obravnavanje in odločanje o vseh problemih.

Sklepi višjih organov so obvezni za nižje organe, vodstva, organizacije in člane zveze komunistov.

Vsi člani, organizacije in organi — tudi tisti, ki s sprejetimi stališči in sklepi ne soglašajo — morajo enotno, organizirano in odgovorno uresničevati sprejeta stališča in sklepe.

Član ali organ zveze komunistov, ki s predlaganimi stališči ali sklepi ne soglaša, ima pravico in dolžnost, da ob sprejemanju stališča oziroma sklepa opozarja organizacijo in druge organe zveze komunistov na posledice in prispeva utemeljitve za drugačna stališča ali sklepe.

Organizacije in organi zveze komunistov morajo skrbno analizirati in sprejemati uresničevanje stališč in sklepov. Dolžni pa so na lastno pobudo ali na pobudo članov ponovno razpravljati o sprejetih stališčih, kadar ocenijo, da so za to dani razlogi.

Zveza komunistov Slovenije se zavzema za zavestno doseganje odgovorne in samostojne aktivnosti vsega članstva, ugleda in zaupanja v organizacijo in njene organe; s tem zagotavlja učinkovitost in enotnost akcije Zveze Komunistov Slovenije, preprečuje dogovarjanje in vsiljevanje volje zaprtih skupin in manjšine, razkriva razlike in nasprotja med interesi in s tem preprečuje frakcionaško delovanje. Načela demokratičnega centralizma člani organizacije in organi Zveze komunistov Slovenije dosledno uveljavljajo v praksi kot bistveni pogoj, da Zveza komunistov Slovenije uresničuje svojo idejnopolično moralnopolično, organizacijskopolično in kadrovskopolično vlogo, da deluje kot povezovalni dejavnik delavskega razreda in samoupravne socialistične družbe.

Občni zbor sindikata obrata na Vrhniki

Naša sindikalna organizacija je dne 18. januarja 1975 imel svoj občni zbor. Iz Kranja so se udeležili občnega zbora tov. Rajko Debeljak, Lojze Veselič in Jože Kosirnik.

Po otvoritvi je predsednik Alojz Perpar podal poročilo o dveletnem delu sindikata. Poudaril je, da je bilo v tem času veliko narejenega. Sindikalna organizacija je naloge uspešno opravila, predvsem z razumevanjem vseh članov sindikata.

Referendum za šolstvo in otroško varstvo, volitve članov v organe delavskega samoupravljanja in delegatov v občinsko skupščino — so bile najuspešnejše akcije. Tudi republiški in zvezni kongres sindikata smo vsi z velikim zanimanjem spremljali.

Tov. Rajko Debeljak je na zboru razložil pravila in določbe, ki sta jih sprejela kongresa in predlagala, da jih sprejme tudi osnovna sindikalna

Občni zbor sindikata . . .

(Nadaljevanje s 7. strani)

organizacija Sava Kranj. V celoti smo jih sprejeli.

Tov. Veselič je podal finančni plan, ki zajema vse organizacije sindikata Save. Tudi tega smo sprejeli. Razpravljali smo tudi o programu dela. (Opomba urednika: O programu dela pišemo na drugem mestu, zato je v članku F. M. izpuščen.)

Z novim letom je tudi na Vrhniki ustanovljena temeljna organizacija združenega dela. S tem smo veliko pridobili, prevzeli pa tudi velike naloge. Upamo, da jih bomo v celoti

izpolnili. Za vodjo temeljne organizacije je bil imenovan tov. Jože Kosirnik. Želimo mu mnogo delovnih uspehov in razumevanja med nami.

Tudi mladinska organizacija je pri nas oživela. Organizirali smo TRIM in se vključili za medobčinsko tekmovalstvo v kegljanju in streljanju.

Sindikat je organizacija delavcev, ki ima velike naloge. Zato želimo novemu odboru veliko delovnih uspehov. Naloge naj skupno z vsemi političnimi organizacijami v medsebojnem dogovarjanju in s pomočjo vseh delavcev uspešno opravi.

F. Moškon

O informiranju

Kdo, kaj, kje, zakaj, kako?

Pet zlatih K-jev za novinarja. Ste kdaj pomislili na nastajanje časopisa, glasila, biltena, revije? Ste kdaj pomislili, kdaj in kdo se je prvi spomnil, da bi ljudi seznanjal z dogodki preko časopisa?

Gotovo vas bo presenetilo, kako dolgo je že od tega, ko so bile objavljene prve novice, prve informacije. Na, sicer pa bolje, da povem, kaj nameravamo. Radi bi vam predstavili naše delo, delo oddelka za informiranje.

Naše delo, ali pa naše izdelke dobi vsakih štirinajst dni — vmes so še številke Informatorja — približno pet tisoč delavcev. Vi ocenjujete časopis — nekateri ga sploh ne pogledate, drugi zabavljate nad vsebino, tretji preberete naslove in personalne vesti, četrti . . . sam vragsgavedi, kaj naredi z glasilom Sava stopetdeseti, no mnogi pa glasilo tudi v celoti preberejo.

V nekaj nadaljevanjih vam bomo povedali, kako in kaj delamo, za danes pa nekaj iz zgodovine obveščanja.

Informiranje pred 2000 leti

Leta 59 pred našim štetjem je v Rimu Julij Cezar izdal ukaz, naj nekateri zidove v mestu prebarvajo z belo barvo in nanje izpišejo poročila o delu senata. Ta poročila so bila za zid pisana IN ALBO. To je bil prvi časopis, za katerega ve zgodovina.

Istočasno z nastajanjem prvega časopisa se je pojavil tudi problem njegove vsebine. Cezarjev zidni časopis je prinašal izključno vesti ali poročila o delu in odločitvah senata. Prav zato so ga (časopis) imenovali AKTA SENATUS. Toda ta časopis se je zelo hitro širil tudi po vsebini. Poleg vesti z zasedanja senata so kmalu začeli objavljati letna poročila senatorjev, pretorjev, rezultate tekmovalnj vozov in društvene vesti. V skladu z dopolnjeno vsebino so časopis preimenovali v ACKTA DIURNA — DNEVNI AKT ali v svobodnejši obliki DNEVNE VESTI, DNEVNIK. Iz tega sklepa sta kasneje nastala francoski in italijanski naziv JOURNAL in GIORNALE.

S širjenjem vsebine pa je problem izbora prispevkov postal dosti bolj zapleten, kajti na začetku (ob ustanovitvi zidnega časopisa) je bila izbira omejena le na vseti o delu se-

nata. Zato je bilo delo ljudi, ki so pisali časopis, povsem tehnične narave — prepisovanje. Ko pa je vsebina postala raznovrstna, so morali delo deliti na tiste, ki so gradivo zbirali, in tiste, ki so ga prepisovali, izbirali in stilizirali. To so bili ljudje, ki niso pisali časopisa, ampak za časopis DIURNORUM SCRIPTURU — NOVINARJI.

ACTA SENATUS oziroma ACTA DIURNA je izhajal vse do propada zahodnega rimskega cesarstva, toda način informiranja se je obdržal še naprej: ob koncu srednjega veka so Mlečani izdajali GAZETTI in NOTICIE SORITE, ki so bile ročno (manuelno) prepisane in razmnožene kot nekdanji rimski ACTA DIURNA.

Prvi časopis

Prvi tiskani časopis se je pojavil na tleh Azije: 896. leta nove dobe je v Pekingu začel izhajati prvi tiskani časopis pod imenom KING KU. 470 let pozneje je izšel, prav tako v Pekingu, drugi tiskani časopis KING PAO.

Tiskani časopis se je v Evropi pojavil precej pozneje: prvi periodični šele v 17. stoletju. Bil je to belgijski VIKELIK TIDINKE, ki je 1605. leta izšel v Anversu. Izhajal je občasno (eno leto), toda kmalu je bil pripravljen kot tednik.

Pri Južnih Slovanih se je pojavil prvi časopis šele 1797. leta, skoraj dve stoletji kasneje kot v Belgiji. Razumljivo: v tem času so zahodne anglosaksonske, germanske in rumanske dežele razvijale svojo ekonomiko in kulturo izza pregrade, ki so jo Južni Slovani postavljali proti prodiranju Turkov v te kraje. Toda prav na današnjem ozemlju SFRJ je bil 1768. leta tiskan SLOVENO-SERBSKIJI MAGAZIN. Namenjen ni bil samo Srbom, temveč vsem Slovanom. Vendar kljub vsemu to ni bil naš prvi časopis, saj je bil tiskan v tujini in je nastal pod posebnimi pogoji. Naš prvi časopis je začel izhajati 14. marca na Dunaju pod imenom SERBSKIJA NOVINI. Založnik in lastnik je bil Grk Markides Puljo. Izhajal je samo eno leto potem pa je bil ustanovljen časopis SLOVENO-SERBSKIJA VJEDNOMOSTI.

V Sloveniji je izšel prvi časopis 1843. leta: KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE.

Informiranje med NOB

Partizanski odredi in NOV Jugoslavije so hkrati z borbo za osvoboditev dežele in uvedbo nove družbene ureditve tudi agitirali med borci in prebivalstvom. To delo je predstavljalo enega od pogojev za uspeh, zato je bila pozornost, posvečena tisku, zelo velika. Tisk v vsej svoji obliki — časopisi, bilteni in

vrednost. »V beletristiki (leposlovju) napačna beseda vzame del lepote, v tehnik del resnice, v vojnem novinarstvu del življenja in del zmage.«

Takšen ton je prvi uporabil prvi jugoslovanski novinar — vodja upora — Josip Broz-Tito, urednik prvega tiskanega lista — NOB BILTEN Glavnega štaba narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije. Prva številka BILTENA je izšla

КОМУНИСТ

ОРГАН КОМУНИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Број 1.

ЈУГОСЛАВИЈА 1. јануар 1925.

Издава по потреби.

БАЛКАНСКИ ФРОНТ КОНТРАРЕВОЛУЦИЈЕ И НАЦИОНАЛНО УГЊЕТАВАЊЕ

Контрареволуционарни фронт иаугурисан у Чекерсу између Ческерлеа и Ерио-а, добија свој балкански припремак. Под вођством енглеских, талијанских и француских империјалиста стара се на Балкану један фронт контрареволуције и националног угњетавања између монархија и буржоазија владајућих нација Балкана. За сада је тај фронт између контрареволуционарне Бугарске, бојерске Румуније и апсолутистичке српске буржоазије у главним линијама савршена ствар. Прва тачка акционог програма тога анти-социјалног фронта јесте: борба против САВЕЗА РАДНИКА И СЕЉАКА Балкана и против Совјетске Русије. Као последица тога јесте све веће поострене и јауче страховитог терора према радничкој класи и демократији на Балкану и беспућна поход против Социјалне Интернационале, која је — сачење револуционарног савеза радника и сељака. Антирволуционарни фронт протеће се и против свих облика угњетених нација, а нарочито против националних сељачких покрета.

За то ослобођење може се успешно борити једино збринутим Балканским фронтом радника и сељака и угњетених нација на челу са Комунистичким Партијом Балкана. Под вођством Балканске Комунистичке Федерације оне ће револуционарним путем довести до победоносних партизанских и револуционарних борби против империјалистичке Федерације Радничко-сељачких Република Балкана и њих савез са Совјетском Русијом у борби против светског империјализма. На фронт реакције одговоримо фронтом револуционарне борбе.

ЗА РАДНИКЕ, СЕЉАКЕ И СВЕ УГЊЕТАНЕ НАЦИЈЕ, ИЗБОРНИ ПАРОЛЕ МОРАЈУ БИТИ:
ПРОТИВ УГЊЕТАЧКЕ НАЦИОНАЛНЕ ВЕЛИКОСРПСКЕ ПОЛИТИКЕ,
ПРОТИВ МОНАРХИЈЕ,
ПРОТИВ МИЛИТАРИЗМА,
ПРОТИВ ЕКОНОМСКОГ И ФИНАНСИЈСКОГ ИСИСАВАЊА, КОЈЕ ДАНАС НАД РАДНИЦИМА И СЕЉАЦИМА ИЗВЪЈЕТАВАЈУ НАЦИЈАМА ВРЕДНОСТ.

Prva številka Komunista je izšla 1. januarja 1925. leta

brošure — je bil iz dneva v dan bolj razširjen. Proti koncu vojne je vse to obsegalo: v borbenih enotah blizu 3900 biltenov, v zaledju, na osvobojenem ozemlju, pa čez 2000 listov in časopisov.

V tem času neprizanesljivih bojev, ko so se besede takoj tudi uresničevale v delo, ko se je za izrečenim šlo do konca pa četudi v smrt, je imela beseda veliko in posebno

avgusta 1941. To je bil zametek partizanskega tiska in novinarstva — novega po idejah, stilu in jeziku.

19. oktobra 1941 je izšla prva številka partizanske BORBE v osvobojenih Uzičah. Bil je to list KPJ, ki je 6. januarja 1929. leta prenehal izhajati.

Borbo sta osebno urejala tov. Tito in tov. Kardelj.

Prihodnjič: Tisk v Jugoslaviji

Informativni sestanek koordinacijskega odbora

Sodelovanje ZSM gumarskih podjetij Jugoslavije

V nedeljo, 26. januarja smo imeli člani koordinacijskega odbora za sodelovanje mladih v gumarski industriji Jugoslavije redni delovni sestanek.

Že nekaj časa je pri delu koordinacijskega odbora opaziti zastoj. Program za leto 1974 je bil le delno uresničen. Vse članice koordinacijskega odbora ugotavljajo nedelavnost, kar ni v čast članom in vsej mladini gumarske industrije. Na zadnjem sestanku je bilo ugotovljeno, da večina članic ni uresničila nalog, ki so jih mladi sprejeli po seji v Kranju. Tedaj so skupaj z vodstvi podjetij in družbenopolitičnih organizacij razpravljali o problemih gumarske panoge.

Predstavniki mladih iz gumarskih podjetij so bili namreč zadolženi, da z družbenopolitičnimi organizacijami pripravijo pripombe na zaključke, ki so bili predlagani na seji v Kranju. Treba je bilo narediti konkretne predloge za odpravo nerešenih ali nejasnih vprašanj, ki nas ovirajo pri nemotenem gospodarjenju. Zaključki v Kranju so bili razumljivi in jasni. S pravnim in pravočasnim pristopom k reševanju nakazanih problemov bi do danes gotovo lahko kakšno vprašanje tudi uspešno rešili. Zal pa nihče od članov koordinacijskega odbora do danes ni pripravil predlogov, zato so

kritike na delo odbora delno tudi upravičene. Delno zato, ker se je predsedstvo trudilo, da bi pravočasno zbralo vse pripombe, ki bi jih na enem od skupnih sestankov lahko obravnavali in z enotnimi stališči oziroma z zahtevo bi nastopili pred zveznimi in republikanskimi organi, ki so pristojni reševati to problematiko.

Na sestanku v Karlovcu je bil sprejet sklep:

Vsi člani morajo v najkrajšem času pripraviti pripombe na zapisnik in zaključke seje v Kranju, da bi lahko že konec februarja organizirali ponovni sestanek in pričeli uresničevati še lanske naloge.

Na omenjenem sestanku smo se dogovorili tudi o vprašanju kadrovanja v organe koordinacijskega odbora in predlagali, da se na februarškem sestanku izvoli novo vodstvo. Do takrat je potrebno pripraviti konkretne predloge.

Na koncu sestanka je bilo poudarjeno, da je potrebno za uspešno delo odbora angažirati vse družbenopolitične in vodstvene dejavnike v posameznih delovnih organizacijah. Le-ti morajo vsestransko pomagati mladim pri uresničevanju nalog. Obsežnost in nujnost reševanja problematike gumarske panoge nam nalagata vsestransko aktivnost in enotnost pri reševanju problemov.

Dve nesreči v zelo kratkem času

Poziv vsem gumarjem

Dve poškodbi v zelo kratkem času
Malo čuden naslov, vendar z naslednjim člankom ne nameravam dati samo kratke informacije o dveh podobnih poškodbah, ampak bi rad opozoril na zelo pogoste vzroke poškodb. Pri odstranjevanju vzrokov pa bi rad dobil pomoč od sodelavcev — gumarjev.

Dne 27. 11. 1974 se je pri dvovaljčniku dimenzij $\varnothing 300 \times 550$ mm v temeljni organizaciji združenega dela Kemični izdelki poškodoval delavec K. V., rojen 27. 1. 1959, zaposlen v tovarni od 4. 11. 1974. Razporejen je bil k granuliranju zmesi in ne k dvovaljčniku, kjer se je poškodoval. Poškodba pa se je pripetila, ko je samovoljno vzel nekaj kg gumene zmesi in jo začel na dvovaljčniku predgrevati. Komaj je začel delati pri stroju, že sta ga valja prijela za štiri prste leve roke in mu jih poškodovala.

Epilog:
— delavec ima poškodovane prste, sledi invalidnost,

— oba delavca sta zelo mlada,
— v tovarni sta zaposlena šele nekaj mesecev,

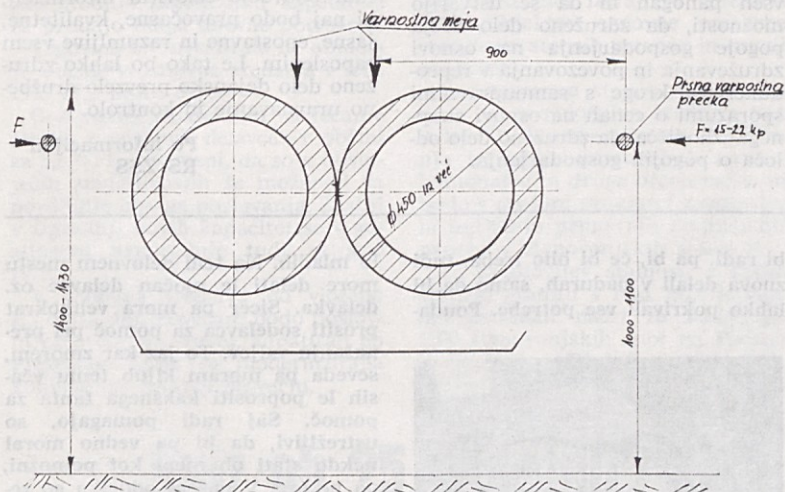
— obema je to prva zaposlitev,
— oba delavca še zelo slabo obvladata slovenski jezik, razporejena nista bila na tista delovna mesta, kjer sta se poškodovala, zato o delu, nevarnostih in varstvenih ukrepih pri dvovaljčnikih nista bila poučena,

— nihče ni s pomočjo varnostne naprave zaustavil stroja (enemu poškodovancu je stroj zaustavil sodelavec, drugi pa je roko iztrgal iz rege),

— po izjavah očitavcev in njihovih delovodij sta oba samovoljno prenehala delati na svojem delovnem mestu in začela delati pri dvovaljčniku,

— obe poškodbi sta bili na dvovaljčniku, ki so manjši od dimenzij 450×1200 m.

Morda je še več takih podobnosti, vendar menim, da se že iz teh lahko povzame nekaj zaključkov, ki naj

— inšpektor dela pa nam je z odločbo predpisal naslednje: »Organizacija mora proučiti ustrezno varnostno napravo pri dvovaljčnikih manjših dimenzij, pri katerih varnostna ureditev strojev ne ustreza predpisom varstva pri delu, tako da delavec ne bo mogel priti z rokami v nevarno območje valjev, in nato stroje tudi ustrezno zavarovati.«

Druga poškodba se je pripetila dne 17. 1. 1975 pri dvovaljčniku dimenzij 300×600 mm v temeljni organizaciji združenega dela Cevarna. Poškodoval se je delavec D. I., rojen 6. 10. 1954, zaposlen v tovarni od 13. 8. 1974, razporejen na delovno mesto pomočnika pri brizganju. Poškodoval se je, ko je prinesel nekaj kg zmesi od brizgalnega stroja k dvovaljčniku in namesto, da bi jo tam odložil, jo je vrgel med valje in jo hotel stisniti v ploščo. Komaj je začel delati pri stroju, že sta ga valja prijela za drugi, tretji in četrti prst desne roke in mu jih poškodovala.

Epilog:
— poškodovani prsti (na srečo ne huje);
— odločitev inšpektorja dela je še kako utemeljena.

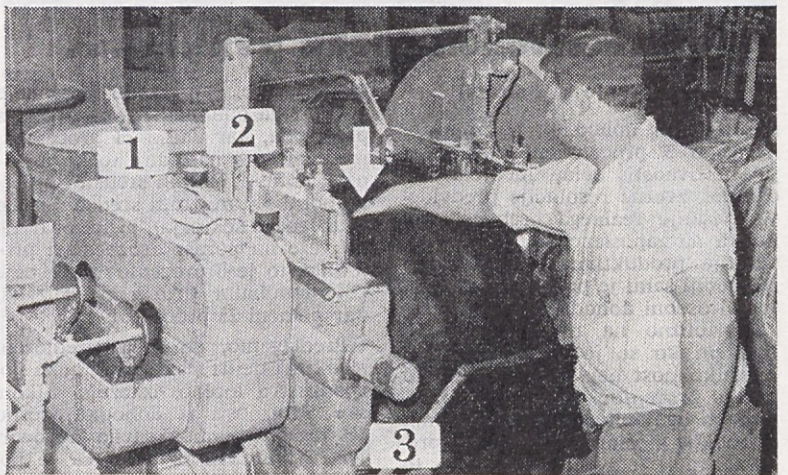
Oglejmo si podobnosti med poškodbama:

na mbodo opozorila za naprej, in sicer:

— pokojni inž. J. Švajger je v svoji knjigi Varnost pri delu — teorija in praksa napisal: »Družba je vedno cenila tveganje kot herojstvo, varnostni ukrepi, ki to brzda, pa prikraštujejo posameznike za ta užitek.« Tudi starejši, ki imamo že precej raznih življenjskih izkušenj, se temu težko odpovemo (hitrost v prometu itd.), kaj šele mladi ljudje, ki praktično nimajo ali pa imajo zelo malo življenjskih izkušenj. V našem primeru pa sta bila poškodovanca popolnoma brez delovnih izkušenj,

— poškodovala se nista na delovnih mestih, kamor sta bila razporejena, ampak na delovnih mestih, kjer praviloma ne bi smela delati. To pa je tudi dokaz, da za delo na delovnem mestu, o nevarnostih in varstvenih ukrepih pri dvovaljčnikih nista bila poučena. Če pa jima je morda le kdo povedal kako besedo o delu pri dvovaljčniku, pa je vprašanje, če sta jo razumela,

— majhni dvovaljčniki predstavljajo za delavce večjo nevarnost kot veliki. Zakaj? Z obstoječimi sedaj znanimi in pri nas vpeljanimi varnostnimi napravami so uspešno odstranjene nevarnosti le pri dvovalj-

Dvovaljčnik je opremljen s tremi varnostnimi napravami (točke 1, 2, 3); kljub temu lahko pride do poškodb (mesto poškodbe je označeno s puščico)

nikih dimenzij $\varnothing 450 \times 1200$ mm in večji.

Na podlagi navedenih zaključkov smo se med ostalim odločili tudi za naslednji:

»POZIV VSEM GUMARJEM OZIROMA DELAVCEM, KI POZNAJO DELO PRI DVOVALJČNIKI IN FUNKCIJE TEH STROJEV.«

Uvodoma je omenjena zahteva inšpektorja dela, s katero se nam nalaga, da moramo dvovaljčnike manjših dimenzij tako zavarovati, da delavec ne bo mogel priti z rokami v nevarno območje.

Poudarek na manjše dimenzije je podan zato, ker imamo za dvovaljčnike večjih dimenzij z internimi predpisi točno predpisano, kako morajo biti zavarovani.

Predpis navaja:
»Dvovaljčniki za mešanje ali predgrevanje ter drobilci morajo biti z obeh strani zavarovani s prsnimi varnostnimi napravami, ki morajo s pomočjo čeljustne zavore zaustaviti stroj v času, da se od aktiviranja do popolne zaustavitve valji v praznem teku zavrtje največ za 90° .

Dvovaljčniki, dimenzij $\varnothing 450$ in 1200 mm in večji, morajo imeti varnostne naprave urejene tako (glej

skico), da je prečka v vodoravni smeri oddaljena od puščice na ličnici 900 mm, njena višina $1000 - 1100$ mm, potrebna sila za aktiviranje mora biti v mejah $15 - 22$ kp. Prosti hod prečke pri aktiviranju ne sme biti daljši od 80 mm.

Ti dvovaljčniki morajo biti montirani tako, da je do oboda na najvišji točki 1400 do 1430 mm.«

Menimo, da imamo velike dvovaljčnike dobro zavarovane, saj v zadnjih 5 ali že več let nismo imeli težje poškodbe.

Kako pa zavarovati majhne dvovaljčnike, med njimi tudi laboratorijske tako, da delavec ne bo mogel priti v nevarno območje, pa je problem, ki ga ne znamo rešiti in zaradi katerega naprošamo za sodelovanje vse gumarje oziroma delavce, ki poznajo funkcionalnost dvovaljčnikov.

Za pomoč pri reševanju problema se vam lepo zahvaljujemo, predvsem pa bi vam hvaležni bili hvaležni tisti, ki bi se še poškodovali, vendar se ne bodo, ker ...

Koristni predlogi bodo obravnavani na komisiji za izume in tehnične izboljšave.

Rudi Nadižovec

Resna epidemija v letošnjem letu

Gripa in njene posledice

Končno smo po dolgem in težkem pričakovanju le pričakali gripo. Prišla je nenadoma, tako kot je navajena in seveda pokvarila marsikomu silvestrovanje in še nekaj dni zraven. Kot nam je znano, so se letos člani kolektiva »zelo številno« udeležili cepljenja proti gripi, zato je bilo pričakovati, da nam gripa res ne more do živga.

V mesecu dni, odkar se je pojavila epidemija gripe, smo zabeležili med člani našega kolektiva 420 primerov tega obolenja. Marsikomu se to število ne zdi niti veliko, če ga primerjamo s številom 3500 zaposlenih delavcev. Popolnoma drugačno sliko pa dobimo, če primerjamo to isto število z vsemi obolenji dihal v letu 1974, ki znaša za 3500 ljudi v 12 mesecih vsega skupaj 840 primerov obolenj in vseh dihalih in ne samo za gripo.

Če upoštevamo, da je v poprečju za obolenji dihal znašala doba zdravljenja 8 delovnih dni, da smo pa opazili pri letošnji gripi, da je ta doba znašala poprečno 10 dni, potem nam že te številke same po

sebi dovolj zgovorno pojasnjujejo resnost epidemije v letošnjem letu.

Marsikomu se zdi, da smo srečno prebrodili tudi to epidemijo, vendar ga moramo razočarati, kajti epidemija še zdaleč ni končana in se bo pojavljala vse tja do meseca marca. Najhujše pri vsej zadevi pa je, da je gripa najbolj zahrbtno obolenje in da zelo rada pušča posledice v obliki kroničnih obolenj na dihalih, ledvicah in celo srcu.

Nekaj pojasnil bi dali tistim »herojem«, ki so preboleli gripo stoji. Tudi take ljudi imamo, ki so zboleli za gripo, med njimi najdemo večino tistih, ki so bili cepljeni in so se počutili slabo, bili so utrujeni, brez vsake volje nekaj dni, vendar brez povišane temperature oz. z minimalno temperaturo. Na vsem lepem ugotavljajo, da kljub temu, da je gripe že zdavnaj konec, njihove težave nikakor nočejo ponehati. Še vedno so rahlo utrujeni, brez volje, in kar je največja nadloga, postali so razdražljivi in nervozni. Naj se potolažijo ti »heroji«, gripa ima tudi

(Nadaljevanje na 12. strani)

Družbenoekonomska politika ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

nih osebnih dohodkov na zaposlenega ob 3 procentnem povečanju produktivnosti dela, medtem ko osnutek zvezne resolucije predvideva zvisanje realnega osebnega dohodka na zaposlenega v okviru povečanja produktivnosti dela. Ze v resoluciji sami je poudarjeno, da so realni osebni dohodki na zaposlenega približno na ravni 19/1. leta, medtem ko se je v tem obdobju produktivnost dela povečala za več kot 10 procentov. Ob tem pa predsedstvo ugotavlja, da delež osebnih dohodkov v celotnih prejemkih prebivalstva iz leta v leto pada, in to kljub višjemu odstotku zaposlovanja od predvidenega. Torej, realni osebni dohodki izgubljajo svoj pomen kot stimulativni dejavnik za povečanje produktivnosti dela in za učinkovitejšo gospodarjenje. Zato predsedstvo predlaga, naj se opredeli, da se bodo realni osebni dohodki na zaposlenega povečali skladno oziroma v okviru predvidene stopnje rasti produktivnosti dela, to je 3 procenete. Predsedstvo meni, da bi z nadaljnjim zadrževanjem osebnih dohodkov in socialnih prejemkov prebivalstva prizadeli zlasti tiste delavce, ki se preživljajo izključno z osebnim dohodkom iz redne zaposlitve v rednem delovnem času.

V resoluciji nista primerljiva po datka, zaradi tega, ker se v eni točki zajema le porast sredstev za skupno porabo iz družbenega sek-

torja, to je 3 procenete počasneje od porasta nominalnega družbenega proizvoda, kar znese 28 procentov, medtem ko v naslednji točki obravnava porast celotnih sredstev splošne porabe (torej tudi sredstev izven družbenega sektorja), ki jih prav tako veže na porast družbenega proizvoda, to je 6 procentov počasneje kot nominalni družbeni proizvod, kar pomeni 25 procentov.

Predlagamo, da se v predloženi strukturi delitve bruto dohodka gospodarstva ločeno izkažejo zakonske obveznosti iz dohodka ločeno od tega pa samoupravno dogovorjene obveznosti iz dohodka je potrebno izkazati posebej tudi zaradi tega, ker o njih odločajo delavci v združenem delu; njihova izločitev iz sedanje skupne postavke bo spodbudila nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov pri razporejanju dohodka in opredeljevanju skupnih potreb.

Ob razpravi je predsedstvo sprejelo tudi predlog sklepov in stališč o okvirnih nalogah na posameznih področjih svojega delovanja za uresničevanje nalog in ciljev družbenoekonomskega razvoja v prihodnjem letu.

V sklepkih 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije so že opredeljene naloge, ki se nanašajo na vsebino nalog, ki izvirajo iz resolucij. Naloge, ki smo jih med letošnjim letom sprejeli v zvezi s gospodarskimi gi-

banji, so še nadalje aktualne. Zato vseh teh sklepov, stališč in nalog tukaj ne ponavljamo. V okviru že sprejetih stališč pa po mnenju predsedstva sodijo:

1. Glede na spremembe v gospodarskem sistemu, ki morajo prispevati k hitrejšemu ustvarjanju pogojev, da združeno delo čimprej prevzame od države družbeno urejevanje o odločanju, moramo pospešiti proces konstituiranja združenega dela na ustavnih načelih in ustvarjati pogoje, da se širi materialna osnova združenega dela.

2. Da bi realizirali tekočo proizvodno — razvojno politiko, se bomo na vseh ravneh sindikalne organiziranosti zavzemali zlasti za dosledno uvajanje samoupravnega družbenega planiranja, pri čemer morajo vsi plani vsebovati antiinflacijske in stabilizacijske programe z jasno določenimi odgovornimi nosilci nalog. Zavzemali se bomo za to, da se tekoče analizira uresničevanje teh programov in da se izdelajo natančni programi možnih ukrepov za varčevanje v proizvodnji in potrošnji.

3. Kljub visoki stopnji zvišanja splošnega nivoja cen se poglobljajo strukturne neusklajenosti. Zato bomo sindikati vztrajali, da se izvršijo analize pogojev gospodarjenja v vseh panogah in da se ustvarijo možnosti, da združeno delo ureja pogoje gospodarjenja na osnovi združevanja in povezovanja v reprodukcijske kroge s samoupravnimi sporazumi o cenah na osnovi skupnega izhodišča, da združeno delo odloča o pogojih gospodarjenja.

4. Dosledneje bo treba izvajati princip delitve po rezultatih dela. Zato bomo v sistemu dogovarjanja in sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov dajali pobude za odpravo vseh rešitev, ki onemogočajo realizacijo tega načela, in da se bodo realni osebni dohodki na zaposlenega v vseh središnih v letu 1975 gibali v skladu s produktivnostjo dela. Zaradi tega se bomo zavzemali za redno zasledovanje dogovorjene politike v ustvarjanju in razdelitvi dohodka ter drugih postavk ekonomske politike v letu 1975 in informiranje delavcev o tem. Zavzemali se bomo za večanje deleža osebnih dohodkov v celotnih prejemkih prebivalstva in bolj ustrezno usmerjanje potrošniških kreditov.

5. Politika standarda in socialne varnosti mora biti pravica odločanja delavcev v združenem delu in vseh drugih oblikah združevanja. Posebno skrb bomo posvečali razvoju družbenega standarda, v okviru osebnega standarda pa mora večjo vlogo kot doslej imeti osebni dohodek iz rednega dela.

6. Da bi postopno urejali sistem obračunavanja in ugotavljanja celotnega dohodka na osnovi plačane realizacije, bomo delovali tako, da se bo temu postopno prilagajalo tudi področje celovitih informacij, ki naj bodo pravočasne, kvalitetne, jasne, enostavne in razumljive vsem zaposlenim. Le tako bo lahko združeno delo dejansko prevzelo družbeno uravnavanje in kontrolo.

Po informacijah
RS ZSS

TOZD Preveleke ...

(Nadaljevanje s 3. strani)

ker je vse to v našem oddelku potekalo v redu, potem rezultat ne more biti presenečenje. Zavedamo se, da je povpraševanje po naših izdelkih veliko in nočemo izgubiti naročnikov, ki so seveda v svojih rokih natančni in zahtevni. Veliko dela smo opravili v nadurah, vendar kljub temu vseh naročil ne bomo mogli izpolniti, če ne bo novih, večjih prostorov. Danes veliko delovnega časa porabimo za prenašanje posod, kar bi v večjih prostorih drugače uredili in bi se s takim delom ne bi bilo treba ukvarjati. Ure tečejo, narejenega pa s takim

prestavljanjem ni nič, pa še težko je.

Ste majhen delovni kolektiv. Kakšno je pri vas družbenopolitično delo?

Kljub majhnosti imamo urejeno družbenopolitično delo v oddelku, deluje sindikat kot tudi mladina, smo pa le 4 člani zveze komunistov in zato svojega aktiva ne moremo imeti. Smo skupaj s Cevarno, vendar so naši problemi specifični. Njihov aktiv je številnejši, imajo pa tudi veliko večje število zaposlenih.

Imate kakršnokoli pripombo?

Želela bi, da bi vsi skupaj čutili nekoliko večjo odgovornost za našo skupno lastnino.

Ludvik Jaklin

— Vulkanizacija
— 22 let v oddelku

Kako in kaj ste vi prispevali k uspehu enote?

Vsi smo se veliko prizadevali. Sam sem mnogokrat delal trikrat na teden v nadurah. Imeli pa smo dobro organizirano delo. Veliko več bi bilo narejenega, če se ne bi zamudili z raznim prestavljanjem posod. Tako pa se dogodi, da so določeni izdelki za naročnika že gotovi, drugi pa ne, a celotna pošiljka vse do dokončne odprave stoji kar v oddelku. Problem je tudi v stalnem prepihu. Tovarnjaki pripeljejo material v oddelek in ponavadi se ustavljajo med vrati. Še čudno, da jih tu več ne zbolijo. Večje prostore

bi radi, pa bi, če bi bilo treba, tudi znova delali v nadurah, samo da bi lahko pokrivali vse potrebe. Pouda-

Ludvik Jaklin

ri moram, da se v našem oddelku družbenopolitično delo v mnogocem odraža zelo pozitivno, sam pa rad sodelujem v razpravah v sindikatu, delavskem svetu in na zborih delavcev.

Marija Rozman

— Konfekcija valjev
— 1 leto v oddelku

Kakšen je tvoj delež pri uspehu, ki ste ga v lanskem letu dosegli?

Delati je treba, ne da se lenariti. Mnogokrat je bilo treba priti na delo tudi ob sobotah. Tu nas je le ma-

lo mladih. Na tem delovnem mestu more delati le močan delavec oz. delavka. Sicer pa mora velikokrat prositi sodelavca za pomoč pri prenašanju valjev. To jaz kar zmornem, seveda pa moram kljub temu včasih le poprositi kakšnega fanta za pomoč. Saj radi pomagajo, so ustrezljivi, da bi pa vedno moral nekdo stati ob meni kot pomožni, pa ne gre. V našem oddelku so zelo velike razlike v generacijah, saj je pretežna večina starejših ljudi, vendar se kljub temu še kar razumemo. Da je tudi pri nas v oddelku ustanovljen aktiv ZSM, nisem vedela, verjetno zato, ker tu delam le eno leto. V obratu IV pri konfekciji blazin nas je bilo veliko mladih in smo se radi vključevali v razne akcije.

Medtem časom, ko je bila ta številka Save v tisku, smo zvedeli, da je bil tov. Egidij Rode imenovan za vodjo TOZD Stiskani izdelki.

L. Mraz

Marija Rozman

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja uredniški odbor. Glasilo izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik Jože Štular. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25461 interno 282. Tisk in klišeeji ČP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).

Razvoj kranjskega gospodarstva . . .

Nadaljevanje z 2. strani

na v višini 20,9 milij. din, v glavnem za gradnjo delavnic v okviru Projekta. Glede na prejšnja navedena dejstva so ta sredstva, ki jih predvideva programa za razvoj, prenizka.

Organizacije v panogi promet in zveze bodo vlagale v zmogljivosti, ki jim bodo zagotovile nadaljnjo rast obsega poslovanja. Plan vlaganj v osnovna sredstva je 103,2 milij. din (brez PTT). Creina bo gradila obratne prostore v komunalni coni, Aerodrom Brnik bo gradil na Brniku skladišča in pomožne objekte ter podaljšal vzletno pristajalno stezo.

V letu 1975 trgovske organizacije ne predvidevajo nobenega povečanja trgovin, tako da se kopiči zastoj v izgradnji trgovskega prostora. Za obdobje 1971—1975 je bila na podlagi programa predvidena potreba po okoli 3300—3800 m² trgovskega poslovnega prostora, urejeno oz. povečano pa je bilo skupaj okoli 3200 m². Skoraj vse zgrajene površine so namenjene prodaji neživilskega blaga, razen tega pa je znaten del izven mestnega jedra. Če bi hoteli zajeti ustrezen del potrošnega fonda prebivalstva v naslednjih letih, bi morali pričeti z že načrtovano gradnjo maloprodajnih kapacitet v mestu in vzporedno s stanovanjsko gradnjo zagotavljati kapacitete za prodajo blaga dnevne potrošnje.

Trgovina bo investirala na območju občine v osnovna sredstva v letu 1975 27,2 milij. din.

Gostinstvo predvideva povečanje števila zaposlenih delavcev v občini za 5,8 %, kar pomeni, da so v obstoječih zmogljivostih še možnosti za povečanje obsega poslovanja. Zastoj v izgradnji novih kapacitet se v gostinstvu napoveduje tudi za leto 1975.

V osnovna sredstva bo vloženo 2,5 milij. din. Povečani bodo poslovni prostori pri Jelenu, adaptiran bo Prešernov hram in modernizirana kuhinja pri Starem Mayerju.

Število obrtnih organizacij družbenega sektorja se bo v letu 1975 nadalje zmanjšalo zaradi združitve Puškarne s Savo. Dinamiko finančnega razvoja vzdržujejo predvsem večje organizacije: Kovinsko podjetje, Elektrotehniško podjetje in Mladi rod. Prvi dve organizaciji predvidevata v letu 1975 gradnjo proizvodnih prostorov. Servisno podjetje bo obstoječe delavnice obnovilo. Usmeriti pa se mora bolj odločno v povečanje zmogljivosti za gradbene storitve.

Komunalna podjetja so planirala zelo počasen razvoj, čeprav se ustvarja v tej skupini organizacij večji del dohodka z nekomunalnimi dejavnostmi, kjer so cene in obseg poslovanja bolj gibljive.

Intenzivna stanovanjska gradnja v blokovni gradnji se bo v letu 1975 nadaljevala v soseski S 5 na Planini. Proizvajalci in organizatorji stanovanjske gradnje se bodo prizadevali, da bi izpad pri številu dokončanih stanovanj v letu 1974 nadomestili v letu 1975. Ocenjuje se, da se bo število dokončanih stanovanj v letu 1975 v primerjavi z letom 1974 vsaj podvojilo.

Stanovanjsko gradnjo bo spremljalo komunalno urejanje zemljišč v naselju Planina. Potrebno pa bo zagotoviti tudi izgradnjo spremljajočih objektov osnovne preskrbe, vzgojno-raziskovalnih ustanov in drugih objektov.

Samoupravna stanovanjska skupnost bo razpoložljiva sredstva tudi v letu 1975 usmerjala za kreditiranje izgradnje komunalnih naprav, komunalne in druge organizacije pa bodo s svojimi programi zagotavljale izgradnjo primarnih komunalnih naprav v stanovanjskih soseskah.

Za zagotovitev stalnosti v stanovanjski gradnji v letu 1975 je izdelan zazidalni načrt za nadaljnjih 1500 stanovanjskih enot na Planini.

Po informacijah obč. sk. Kranj

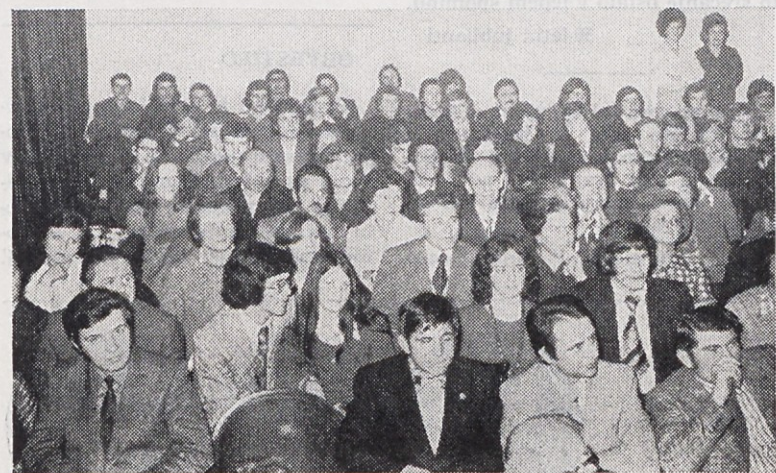
Kviz ob 25. obletnici samoupravljanja v Savi

Kulturna komisija pri predsedstvu koordinacijske konference ZSM Sava je v soboto, 18. 1. 1975, organizirala kviz na temo »25 let samoupravljanja v Savi«.

Privedite je privabila mnogo naših mladih delavcev, saj so koncert-

no dvorano Delavskega doma v Kranju napolnili do zadnjega sedeža.

TAP, TTI, KET, OSS in študenti so sestavili po eno tričlansko ekipo in teh pet ekip je potem odgovarjalo na vprašanja, ki jih je posebna komisija pripravila na osnovi

Gledalcev v dvorani je bilo polno in tudi zadovoljni so bili s programom

Milan Čufer — predsednik konference ZSM Sava je vsem ekipam čestital in jim izročil darila

Na sliki: ekipa študentov prejema praktična darila za osvojeno tretje mesto

priloge lanskoletne zadnje številke glasila Sava. Ekipe so po izžrebanem vrstnem redu najprej odgovarjale na tri vprašanja.

Zvedeli smo mnogo zanimivih podatkov o zgodovini podjetja ter zadnjih 25 let. Tekmovanje je bilo še toliko bolj privlačno, ker nam je bila tematika tako domača, da smo tudi gledalci v dvorani iskali v mislih odgovore in jih primerjali z odgovori ekip. Seveda smo včasih pravilni odgovor slišali šele od odličnega napovedovalca Jožeta Vunška.

Vsaj na videz težko nalogo je imela pri tem tudi tekmovalna komisija v sestavi: Jelka Hvasti, Helmut Turzanski in Jože Štular, saj so bili odgovori mnogokrat dolgi in hitri, posebno pri naštevanju raznih imen.

Po prvem delu tekmovalja, ko so ekipe odgovorile na vsa tri vprašanja, smo že dobili zmagovalce v ekipi OSS, ki je pravilno odgovorila na vsa tri vprašanja.

Ekipe KET, TAP in študentov so odgovorile pravilno le na dve vprašanja, zato so morali po principu izpadanja nadaljevati tekmovalje z odgovori na dodatna vprašanja.

Tekmovanje se je končalo tudi za ekipo TTI, ki je odgovorila pravilno le na eno vprašanje.

Dodatna vprašanja so bila nekoliko težja, še posebno zato, ker ni bilo na voljo pol minute za premislek. Tako smo dobili končni vrstni red ekip:

1. ekipa Organizacije skupnih služb
2. ekipa Tovarne avtopnevmatike
3. ekipa študentov
4. ekipa Kovinsko-energetska in transportna dejavnost
5. ekipa Tovarne tehničnih izdelkov.

Predsednik koordinacijske konference ZSM Sava Milan Čufer je vsem tekmovalcem čestital in izročil nagrade oziroma spominska darila. Seveda je bila najsrečnejša zmagovalna ekipa v sestavi: Anica Grebenc, Jože Vratarič in Simon Tulipan, ki so prejeli tranzistorne radijske sprejemnike. Vsa pohvala pa tudi ostalim tekmovalcem: Darku, Francetu, Milanu, Silvi, Sonji, Niku, Jožetu, Darku, Zvonetu, Marjanci, Borisu in Francu, saj smo imeli občutek, da so se pripravili na tekmovalje z vso resnostjo in od-

govornostjo in bi ob nekoliko večji zbranosti ekip vrstni red bil lahko tudi drugačen.

Priložnost za tekmovalje je dobila tudi publika v dvorani. Na oder so prišli trije prostovoljci, ki so morali brez uporabe jedilnega pribora pojesti poln krožnik smetane. Največ iznajdljivosti je pri tem pokazal Marjan Meliken, delavec iz Tovarne avtopnevmatike in tako prvi »pospravil« smetano ter si s tem prislužil tudi lepo nagrado: ležalno blazino. To tekmovalje je obenem sprostito napetost pri tekmovalcih kviza pa tudi gledalci smo se od srca nasmejali.

Za odlično zabavo je poskrbel tudi gost prireditve svetovno znani pantomimik kubanskega rodu Andres Valdes. Predstavil se nam je kar štirikrat, in sicer v vlogah miličnika, nogometnega vratarja, potem nam je pokazal, kaj se zgodi, če glava ne uboga, in na koncu smo ga videli še kot ribiča na obali, ki mu je ujeto ribo pojedel galeb. Z izredno duhovito in nazorno pantomimo je navdušil dvorano in vsakokrat izzval dolg aplavz.

In če omenimo še nastop člana Prešernovega gledališča iz Kranja Cveta Severja, ki nam je prebral humoresko o delavski kontroli Matije Logarja, ter vokalnoinstrumentalni ansambel Modrina, ki je program popestril s skladbami iz svojega bogatega repertoarja, potem lahko rečemo, da je bil to najboljši kviz, ki ga je mladina Save kdajkoli priredila.

Privedite se je potem nadaljevala pozno v noč s plesom ob zvokih ansambla Modrina.

Edina pripomba velja organizaciji bifeja, kjer je kmalu zmanjkalo vsega, soka — edine brezalkoholne pijače — pa v picle pol ure. Vsekakor je bil vzrok za to nepričakovano velik obisk. In da je bilo tako veliko povpraševanje po sokovih, je tudi razveseljivo dejstvo in dokaz več, da mladina ne išče veselja le v alkoholu, kot nam to tolikokrat očitajo.

Privedite je torej uspela v vseh pogledih. Kulturna komisija, ki jo je organizirala, zasluži oceno odlično. To pa tudi pomeni zelo uspešen začetek izvajanja programa dela, ki si ga je ZSM Sava zastavila za leto 1975, in daje obenem veliko vzpodbude za nadaljnje delo.

M. T.

Kolesarji Save nagrajani

V petek, 24. januarja letos so v Gorjah pri Bledu na novinarskem večeru podelili pokale in priznanja najboljšim športnikom Gorenjske. Bralci Glasa so za leto 1974 izbrali za najboljšega športnika leta Bojana Ropreta, kolesarja, ki zastopa našo delovno organizacijo. Za najboljšo ekipo pa so izbrali kolesarsko ekipo Save. Bojanu Ropretu je izročil prehodni pokal znani športni delavec iz Gorij Lovro Zemva. Predsednik medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Gorenjsko Viktor Eržen pa je izročil pokal članom — ekipi ko-

Povedati pa moramo, da se člani našega kolesarskega kluba že vestno pripravljajo na novo sezono. Dvanajst članov našega kluba je trenutno na pripravah v Bohinju. Pod vodstvom trenerja Franca Hvastija so trening s kolesi zamenjali s smučanjem, drsanjem in tekom. Vse to jim bo v novi sezoni omogočilo večjo fizično vzdržljivost, pa tudi uspehi ne bodo izostali.

Trening je precej zahteven, saj traja od 6 do 7 ur dnevno, tako da se od potu premočena oblačila čez noč komaj posušijo.

Franc Hvasti — trener kolesarskega kluba Sava je prevzel iz rok predsednika medobčinskega odbora ZS za Gorenjsko Viktorja Eržena pokal, ki ga uredništvo Glasa podeljuje najboljši športni ekipi leta

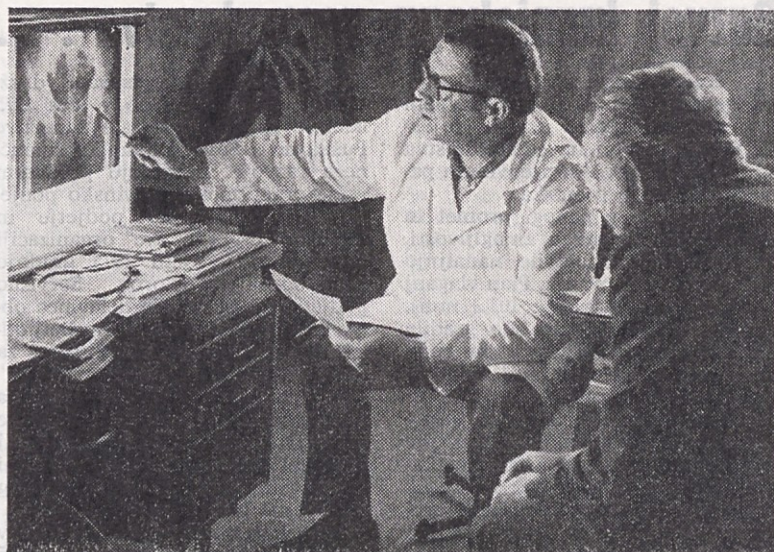
lesarskega kluba Sava. Poleg pokalov so dobili tudi darila, ki sta jih prispevali veletrgovina Specarija Bled in veletrgovina Zivila Kranj.

Vsem članom kolesarskega kluba tudi naše iskrene čestitke.

Kljub naporom pa že vsi komaj čakajo, da se bodo zopet povzpeli v sedlo in se sklonili nad zakrivljena krmila koles, ki jih bodo, tako pravijo vsi, popeljala do novih uspehov in zmag.

Lovro Zemva, dolgoletni športni delavec je dal prehodni pokal najboljšemu gorenjskemu športniku za leto 1974 — kolesarju Bojanu Ropretu

Dr. Vadnjak, naš dolgoletni zdravnik, je tudi strokovnjak za področje medicinske dela. Sproščen razgovor z bolnikom o njegovi bolezni je ena od poti, ki jih narekuje sodobna medicina in zdravniška etika

Gripa . . .

(Nadaljevanje z 9. strani)

to grdo lastnost, da marsikdaj, zlasti pri tako preboleli gripa za dalj časa zapuša ti dve neugodni posledici. Le-ti včasih trajata celo do pol leta. Tem ljudem priporočamo, naj uživajo veliko medu, sadja, v hujših primerih vitaminov v tabletkah ter veliko gibanja v prosti naravi. V pri-

merih zelo hude utrujenosti, ki traja dalj kot mesec dni, pa je zdravniški pregled nujno potreben.

Naj končamo svoje pisanje s priporočilom članom kolektiva, vodstvom temeljnih organizacij združenega dela in delovne organizacije, naj si v bodoče zapomnijo, da je preventiva uspešna takrat, ko so ljudje zdravi, in ne takrat, ko so bolni.

Na svidenje na cepljenju proti gripa v letu 1975.

dr. Jaka Vadnjak

Zahvale

Ob smrti naše mame Marije Mohar se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrazili sožalja, poklonili vence in jo pospremili na njeni zadnji poti.

Sinovi: France, Joža, Jernej in Anton Mohar ter hčerka Ivanka Mesec

Za mojo petdesetletnico sem prejela lepo darilo, za katerega se najlepše zahvaljujem. Obenem vam želim mnogo delovnih uspehov v letu 1975.

Vaša bivša sodelavka, sedaj upokojena

Valči Sterle
— Vrhnikar

Ob smrti drage mame se iskreno zahvaljujem sodelavcem tehnične službe — inženiring, za darovano cvetje in izrečeno sožalje.

Minka Martinjak

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta, se iskreno zahvaljujem sodelavcem FRS za darovani venec, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija Kavčič

Zahvaljujemo se upravi Save za pozornost, da ste nam 50-letnim jubilarantom priredili tako prijetno in lepo svečanost ter nam dali lepa spominska darila. Hvala tudi bivšemu direktorju Beravsu za pristrčne besede. Prijetno smo se zabavali 2 uri ob lepi slovenski pesmi. Še enkrat hvala vsem organizatorjem Save, ki ste se nas tako lepo spomnili ob našem jubileju. Nam pa bo to srečanje ostalo v lepem spominu.

50-letni jubilaranti

Lepo se vam zahvaljujem za sprejem, ki ste nam ga pripravili v Škofji Loki in za izročeno darilo. Darilo pa sem prejel tudi od sodelavcev enote energetika, za kar še posebna hvala.

Murnik Bral — upokojenec

OBVESTILO

Ta številka je skrajšana po vsebini člankov. O najpomembnejših dogodkih smo pisali v I. številki, prav sedaj pa pripravljamo novo organizacijo informiranja, kjer bodo zajeta tudi priključena podjetja in bomo imeli boljši dotok informacij.

